Toimialakatsaus ja barometri

Koulutus ja tutkimus

2020

SIVISTA
SIVISTYSTYÖNANTAJAT

ESIPUHE

Luet parhaillaan Suomen koulutus- ja tutkimusalan barometria ja toimialakatsausta. Monen alan menestys ja näin myös maamme tulevaisuus on kiinni osaamisesta ja tutkimuksesta. Koulutus- ja tutkimusalalle kohdistuu paljon odotuksia.

Tarvitsemme siis tietoa alamme tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Tietoa tarvitsevat päättäjät, vaikuttajat ja media kuten myös alan toimijat sekä kansalaiset. Koulutuspoliittinen keskustelu voi olla aktiivista ja laadukkaampaa, kun käytössä on ajankohtaista tietoa alan tilanteesta mahdollisimman laaja-alaisesti.

Kulunut vuosi on osoittanut, että toimintaympäristö voi muuttua äkillisestikin. Yllättäviin tilanteisiin reagoimisessa auttaa osaltaan, kun tilannekuva on hallussa. Tämä korostaa laadukkaan ja käytettävän tiedon merkitystä. Oikea tilannekuva auttaa myös toiminnan ennakoinnissa ja suunnittelussa, liittyy se sitten valtakunnan tasoiseen koulutus- ja tutkimuspolitiikkaan tai yksittäisen koulutusorganisaation päätöksiin.

Alan toimijoiden näkymät ovat hieman vuoden takaista heikompia, tähän vaikuttanee raskas koronapandemia ja sen ennakoitavat vaikutukset lähitulevaisuudessa. Nyt onkin tärkeää varmistaa investoinnit koulutukseen ja tutkimukseen, näin alamme toimijat voivat antaa tärkeä panoksensa Suomen nousuun tulevaisuudessa. Luodaan yhdessä Suomeen maailman parhaat edellytykset osaamiselle ja sivistykselle.

Hyviä lukuhetkiä!

Helsingissä 24.11.2020

Teemu Hassinen
toimitusjohtaja
Sivistystyönantajat

SISÄLLYS

Esipuhe 2

Tiivistelmä 5

Koulutus- ja tutkimusalan määrittely 7

BAROMETRI 8

- Yleiset näkymät 9
- Yhteistyö 10
- Opiskelija- ja oppilasmäärä 11
- Aloituspaikat 12
- Rahoitus ja muut tulot 13
- Henkilöstömäärä 14
- Rekrytointiongelmat 15
- Investoinnit 16
- Koulutusvienti 17
- Taloudellinen tulos 18
- Koronan vaikutukset 19

TOIMIALAKATSAUS 21

Koulutusala – järjestäjät, henkilöstö ja rahoitus 22

- Koulutuksen järjestäjien määrä 22
- Oppilaitosten määrä 23
- Henkilöstö 24
- Julkinen rahoitus ja koulutusmenot 26

Opiskelijat ja osaaminen 30
Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen 30
Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen 32
Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito 34
Vastavalmistuneiden työllistyminen 37

Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 38
Korkeakoulujen tutkimustoiminta 38
T&K-panostus 39
T&K-henkilöstö ja innovaatiotoiminta 41

Ajankohtaista alan tutkimuksesta 44
Yksilöllistettyä opetusta ennustavat tekijät ja suhteellisen iän vaikutus erityisopetuksessa 44
Supistuvissa ammateissa toimineet: aikuiskoulutukseen osallistuminen vähäistä 44
Pääsy kilpailluimpaan opinahjoon ei useimmiten tuo teekkarille etua työmarkkinoilla 45

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu koostuu kahdesta osasta: barometrista ja toimialakatsauksesta. Toimialakatsaukseen on koottu joitakin nostoja erilaisista tilastoista. Lähinnä nostot on tehty Tilastokeskuksen (http://www.tilastokeskus.fi/) ja OECD:n (https://stats.oecd.org/) kokoamista tilastoista.

Barometrin aineisto on koottu lomakkeella yksityisiltä koulutuksen järjestäjiltä. Kukin organisaatio on saanut yhden linkin. Järjestäjien edustajaa on pyydetty arvioimaan toteutunutta ja tulevaa kehitystä (positiivinen, ei muutosta, negatiivinen) tiettyjen kriteerien suhteen. Saldoluku on muodostettu vähentämällä positiivisten arvioiden osuudesta negatiivisesti arvioineiden osuus. Siten saldoluku kertoo positiivisten arvioiden prosenttiyksikköeron negatiivisiin. Tällä kertaa vastaus saatiin 101 yksityiseltä koulutuksen järjestäjältä (vajaalta kolmasosalta) lokakuun lopun aikana.

Yleisten näkymien kuluneen 12 kuukauden kehitystä pidetään heikkenevänä. Odotukset yleisestä näkymästä seuraavalle 12 kuukaudelle ovat edelleen heikkenevät. Arviot molemmissa suhteissa ovat vuodentakaista heikommat. Koronaepidemian aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa näkyvät kauttaaltaan.

Kokonaisuutena tarkastellen rahoituksen koetaan laskeneen. Rahoituksen katsoo useampi nousseen kuin laskeneen vain yleissivistävässä koulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa. Julkinen rahoitus on kasvanut kauttaaltaan, mutta muu rahoitus on puolestaan laskenut kauttaaltaan.

Odotukset kokonaisrahoituksen suhteen ovat edelleen laskevat tai säilyvät pl. ammattikorkeakoulut. Vuosi sitten odotukset olivat kasvavat. Noin puolet vastaajista arvioi julkisen rahoituksen säilyvän ennallaan, mutta laskua odottavia on nousua odottavia enemmän kaikissa koulutusmuodoissa pl. yleissivistävä ja ammattikorkeakoulut. Muussa rahoituksessa laskua odotetaan kauttaaltaan pl. korkeakoulut.

Vastaajista 42 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 30 prosentilla tasapainossa ja 28 prosentilla alijäämäinen. Kokonaisuutena jäämäisyys on parantunut viimeisimmässä tilinpäätöksessä edelliseen verrattuna. Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan hieman pessimistisempiä. Vastaajista 29 prosenttia odottaa ylijäämän kasvavan tai alijäämän supistuvan toteutuneen 34 prosentin sijaan. Alijäämän kasvamista tai ylijäämän supistumista odottavia on 25 prosenttia toteutuneen 26 prosentin sijaan.

Vastaajista reilu neljännes ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 16 prosenttia laskeneen. Kasvua on ollut molemmissa henkilöstöryhmissä. Odotukset henkilöstön kasvusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat matalammat kuin toteutuneet kuluneen 12 kuukauden aikana.

Vastaajista reilu 30 prosenttia on joutunut toteuttamaan lomautuksia ja 3 prosenttia irtisanomisia koronavirusepidemian seurauksena. Seuraavan puolen vuoden aikana lomautuksiin koronan vuoksi arvioi joutuvansa turvautumaan 16 prosenttia vastaajista ja 3 prosenttia irtisanomisiin.

Kaikista vastaajista vajaa 40 prosenttia näkee koulutusmuotonsa aloituspaikkojen tarpeen kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja samoin puolet näkee tarpeen kasvavan myös seuraavan 12 kuukauden aikana. Reilu puolet on kokenut aloituspaikkojen tarpeen säilyneen ennallaan ja säilyvän ennallaan. Halu ja valmius aloituspaikkojen lisäämiseen on tarvettakin yleisempää. Vastaajista lähes 80

prosenttia on valmis lisäämään aloituspaikkoja, loputkin säilyttämään nykyiset aloituspaikkamäärät.

Oppilaitoksista on lähes kuudennes enemmän opiskelija/oppilasmäärältään laskeneita kuin kasvaneita kuluneen 12 kuukauden aikana. Opiskelijamäärä on laskenut yli 40 prosentissa oppilaitoksista. Seuraavan 12 kuukauden aikana laskua yleisempää on oppilasmäärän kasvu – ja säilyminen ennallaan (valtaosa oppilaitoksista). Kansainvälisten opiskelijoiden määrä on laskenut eikä määrän odoteta nousevan.

Edellä mainittujen teemojen lisäksi barometrissa on tiedusteltu lähimenneisyyden ja -tulevaisuuden tilannetta koskien yhteistyötä muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja muun työelämän kanssa, rekrytointiongelmia, investointeja ja koulutusvientiä. Koronatilanteeseen liittyen on kysytty julkisten tukien hakemista ja etäopetuksen määrää.

Toimialakatsauksessa nostetaan esiin viimeisimpiä tilastotietoja mm. koulutuksen järjestäjistä, rahoituksesta ja henkilöstöstä, opiskelijoista, opintoihin pääsystä, opintojen etenemisestä, koulutustasosta, työllistymisestä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Esiin nostetaan myös kolme tuoretta koulutus- ja tutkimusalaa koskevaa tutkimusta, jotka koskevat mm. aikuiskoulutukseen osallistumista.

Vuoden 2019 lopussa oli toiminnassa 704 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 3 177 oppilaitosta. Koulutus työllisti 187 000 henkilöä, joka vastaa 7,3 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät noin kolmasosan koulutuksen henkilöstöstä.

Nykyään julkinen panostus koulutukseen on noin 5,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja noin 10 prosenttia suhteessa koko julkiseen talouteen. Tilastoihin pohjautuvana arviona voi sanoa, että koulutukseen osallistuu vajaat 2,5 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Vuonna 2018 peruskoulun päättäneistä välittömästi hakematta jätti vajaa prosentti. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei jatkanut 6 prosenttia. Uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 82 prosenttia. Kuitenkaan 70 prosenttia ei jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna. Lukuvuonna 2017/2018 opiskelijoista 5,4 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Vuoden 2019 lopussa 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen 3 435 387 henkeä eli 74 prosenttia. Tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi yhdellä prosenttiyksiköllä edellisvuoteen verrattuna. Suomessa 25–64-vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on eurooppalaista huippua: 29 prosenttia tuon ikäisistä aikuisista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä vuonna 2019.

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksinkertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2019 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat 1,7 miljardia euroa. Tämän rahoituksesta valtion budjettirahoitusta oli 46 prosenttia ja muuta ulkopuolista rahoitusta 52 prosenttia.

Kokonaisuutena tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat 6,7 miljardia euroa vuonna 2019. Tutkimus- ja kehittämismenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 2,8 prosenttia. T&K-tehtävissä työskenteli vuonna 2019 kaikkiaan 76 200 henkilöä, joista 40 prosenttia korkeakoulusektorilla. Vähintään 10 henkilöä työllistävistä yrityksistä kaikkiaan yli 60 prosenttia teki innovaatiotoimintaa vuosina 2016–2018.

KOULUTUS- JA TUTKIMUSALAN MÄÄRITTELY

Koulutus toimialaluokituksessa

Toimialaluokituksessa koulutus-pääluokka sisältää koulutuksen kaikilla koulutusasteilla ja kaikkia ammatteja varten. Pääluokka sisältää sekä julkisen että yksityisen koulutuksen. Opetus voi olla suullista tai kirjallista ja sitä voidaan antaa myös radion, television ja internetin välityksellä, kirjekurssina tai oppilaan kotona.

Pääluokka sisältää koulutuksen koulujärjestelmän oppilaitoksissa eri koulutusasteilla sekä aikuiskoulutuksen, lukutaito-ohjelmat jne. Luokkaan kuuluvat myös sotilas-, sotilaskorkea- ja vankilakoulut yms. pääluokan vastaavilla koulutusasteilla sekä erityisopetus vammaisille oppilaille kaikilla koulujärjestelmäkoulutuksen koulutusasteilla.

Pääluokka sisältää myös opetuksen, joka liittyy ensisijaisesti urheilu- ja vapaa-ajan harrasteisiin, kuten esimerkiksi tennikseen tai golfiin, sekä koulutuksen tukipalvelut.

Oppisopimuskoulutuksen antaminen luokitellaan oppisopimuksen tehneen yrityksen toimintaan, ei koulutus-pääluokkaan P.

Koulutuksen järjestäjämuodot

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta oppilaitoksissaan. Koulutustehtävä määritellään laissa (perusopetus) tai opetusministeriön tai vastaavan viranomaisen antamassa koulutuksen järjestämis- tai ylläpitämisluvassa.

Koulutuksen järjestäjät ovat yleensä kuntia, kuntayhtymiä sekä yksityisiä yhteisöjä (ry tai oy) ja säätiöitä.

Koulutus työllistäjänä

Suomessa on työllisiä yhteensä 2,57 miljoonaa, joka vastaa noin 93 prosenttia työvoimasta. Päätoimialoittain tarkasteltuna suurimpia työllistäjiä ovat terveys- ja sosiaalipalvelut, teollisuus, kauppa ja rakentaminen, jotka työllistävät yhdessä lähes puolet työllisistä. Seuraavana suuruusjärjestyksessä tulee koulutus työllistäen 187 000 henkilöä, joka vastaa reilua 7,3 prosenttia työllisistä. (Tilastokeskus, työvoimatutkimus.)

Tässä julkaisussa keskitytään viralliseen koulutusjärjestelmään. Virallisia koulutuksen järjestäjiä on noin 700 ylläpitäen vajaata 3 200 oppilaitosta.

Näiden koulutuksen järjestäjien lisäksi kaupallisessa koulutuksessa toimii reilut 4 000 yritystä, joiden työllistävä vaikutus on reilut 8 000 henkilötyövuotta reilun 900 miljoonan euron liikevaihdolla. (Tilastokeskus.)

BAROMETRI

Yleiset näkymät

	Yleiset näkymät kuluneen 12 kk aikana	Yleiset näkymät seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-36 (-13)	-24 (1)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	8 (-27)	-23 (5)
Ammatillinen	-39 (-14)	-25 (-7)
Vapaa sivistystyö	-45 (-6)	-10 (-3)
Taiteen perusopetus	-59 (-36)	-38 (-27)
AMK	0 (50)	25 (38)
Yliopisto	-40 (13)	-80 (63)
Muu	0 (-25)	0 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	-46 (-8)	-14 (0)
20-49	-43 (-42)	-28 (-18)
50-249	-31 (-8)	-24 (0)
Väh. 250	-15 (40)	-31 (53)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	-42 (-15)	-20 (-9)
300-999	-37 (-52)	-29 (-19)
1000-4999	-40 (-4)	-24 (0)
Väh. 5000	-21 (43)	-21 (57)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	-28 (-9)	-26 (2)
Etelä-Suomi	-65 (-20)	-25 (12)
Länsi-Suomi	-26 (-3)	-16 (15)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-57 (-9)	-40 (9)

Taulukko 1: Yleiset näkymät: Saldoluku=parantuneeksi/vaksi nähneiden osuus – heikentyneeksi/väksi nähneiden osuus. (Suluissa vuodentakainen saldoluku.)

Toimialan yleisten näkymien nähdään heikentyneen viimeisen 12 kuukauden aikana useammin kuin parantuneen: saldoluku (=parantuneeksi nähneiden osuus – heikentyneeksi nähneiden osuus) on -36. Heikentymistä nähdään vuodentakaista enemmän: saldoluku oli -13 (suluissa). Samoin näkymät ovat heikentyneet enemmän kuin ennakoitiin vuosi sitten, jolloin näkymä nähtiin ennallaan säilyväksi (1). Toisaalta 46 prosenttia vastaajista näkee yleisten näkymien säilyneen ennallaan.

Yleisten näkymien koetaan heikentyneen taiteen perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, yliopistoissa ja ammatillisessa koulutuksessa. Yleissivistävässä koulutuksessa yleisten näkymien koetaan parantuneen. Kaikkein suurimmissa, jotka ovat samalla korkeakouluja, näkymät eivät ole heikentyneet samoissa määrin kuin pienemmissä koulutuksen järjestäjissä.

Seuraavan 12 kuukauden näkymä nähdään hieman positiivisemmaksi, vaikkakin edelleen heikkeneväksi, kuin kuluneen 12 kuukauden. Odotukset ovat paranevat ammattikorkeakouluissa. Etenkin yliopistoissa ja taiteen perusopetuksessa näkymä on heikkenevä. Koon mukaan ei ole merkittäviä eroja. Seuraavan 12 kuukauden näkymät ovat kauttaaltaan vuodentakaista heikommat.

Keskeinen selittävä tekijä niin toteutuneen kuin odotusten suhteen lienee koronan aiheuttama poikkeustilanne.

Yhteistyö

	Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa seuraavan 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	10 (45)	25 (56)	-9 (33)	22 (51)
KOULUTUSMUOTO				
Yleissivistävä	-8 (29)	23 (41)	-23 (36)	15 (46)
Ammatillinen	14 (31)	25 (37)	4 (43)	43 (71)
Vapaa sivistystyö	26 (33)	29 (53)	16 (31)	35 (54)
Taiteen perusopetus	-14 (46)	11 (44)	-38 (9)	-3 (17)
AMK	29 (75)	38 (88)	13 (63)	13 (75)
Yliopisto	0 (75)	60 (88)	0 (50)	25 (63)
Muu	17 (63)	33 (88)	0 (13)	17 (63)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	0 (40)	18 (56)	0 (16)	18 (40)
20-49	9 (31)	20 (46)	-19 (26)	20 (39)
50-249	21 (54)	31 (58)	0 (32)	31 (58)
Väh. 250	8 (71)	39 (86)	-15 (80)	17 (87)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	0 (19)	20 (47)	-12 (27)	12 (53)
300-999	0 (50)	24 (54)	-20 (21)	23 (32)
1000-4999	28 (52)	24 (63)	0 (46)	32 (52)
Väh. 5000	15 (71)	43 (71)	7 (50)	15 (79)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	13 (55)	27 (63)	-17 (30)	33 (52)
Etelä-Suomi	10 (58)	30 (71)	10 (32)	20 (60)
Länsi-Suomi	16 (50)	32 (56)	6 (49)	26 (74)
Pohjois- ja Itä-Suomi	27 (46)	7 (55)	7 (38)	0 (57)

Taulukko 2: Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja muun työelämän kanssa.

Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa on säilynyt entisellään puolen kohdalla oppilaitoksista ja samoin tilanteen arvioidaan säilyvän ennallaan vielä hieman suuremman osuuden kohdalla. Lopuista enemmistön osalla yhteistyö on lisääntynyt kuluneen 12 kuukauden aikana ja vielä hieman useamman kohdalla lisääntyvän seuraavan 12 kuukauden aikana.

Yhteistyö on säilynyt ennallaan tai kasvu on ollut yleisempää kaikissa koulutusmuodoissa ja kaiken kokoisissa oppilaitoksissa lukuun ottamatta taiteen perusopetusta ja yleissivistävää koulutusta.

Toteutunut kehitys ja odotukset tulevasta ovat kuitenkin heikompia kuin vuosi sitten. Samoin vuosi sitten odotettu yhteistyön lisääntyminen ei ole toteutunut. Keskeinen syy heikentyneisiin arvioihin lienee koronan aiheuttamat esteet yhteistyölle.

Aivan samat havainnot pätevät yhteistyöhön yritysten ja muun työelämän kanssa. Kuitenkin yhteistyön yritysten ja työelämän kanssa nähdään jopa laskeneen kokonaisuutena. Arviot ovat matalampia lähes kauttaaltaan kuin oppilaitosyhteistyön osalta. Ammatillisen koulutuksen kohdalla korostuu lisääntyvä yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa suhteessa yhteistyöhön alan organisaatioihin kanssa.

Opiskelija- ja oppilasmäärä

	Opiskelija/oppilasmäärä kuluneen 12 kk aikana	Opiskelija/oppilasmäärä seuraavan 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä kuluneen 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-17 (19)	24 (36)	-12 (27)	0 (34)
KOULUTUSMUOTO				
Yleissivistävä	8 (14)	31 (46)	-8 (20)	-8 (15)
Ammatillinen	15 (21)	39 (22)	13 (37)	4 (29)
Vapaa sivistystyö	-60 (6)	10 (26)	-18 (22)	0 (21)
Taiteen perusopetus	-38 (9)	7 (17)	0 (20)	-4 (15)
AMK	50 (25)	75 (50)	-50 (50)	25 (63)
Yliopisto	60 (29)	60 (57)	-60 (17)	-20 (83)
Muu	-17 (0)	0 (57)	17 (-17)	0 (17)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	-52 (13)	14 (33)	0 (27)	6 (23)
20-49	-44 (3)	0 (26)	0 (9)	-7 (14)
50-249	14 (39)	45 (50)	-24 (38)	-8 (46)
Väh. 250	46 (40)	62 (33)	-31 (53)	23 (73)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	-32 (3)	12 (29)	5 (19)	-9 (16)
300-999	-24 (25)	20 (37)	-7 (13)	4 (25)
1000-4999	0 (36)	32 (36)	-23 (42)	5 (46)
Väh. 5000	0 (14)	50 (43)	-45 (43)	0 (64)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	-22 (47)	24 (31)	-5 (33)	-3 (31)
Etelä-Suomi	-35 (4)	25 (50)	-19 (14)	12 (33)
Länsi-Suomi	7 (27)	39 (38)	-12 (36)	4 (34)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-53 (29)	-7 (33)	-31 (5)	-15 (5)

Taulukko 3: Opiskelija- ja oppilasmäärä.

Opiskelija/oppilasmäärältään supistuneita oppilaitoksissa on kuudennes enemmän kuin määrää kasvattaneita kuluneen 12 kuukauden aikana. Opiskelijamäärä on laskenut yli 40 prosentissa oppilaitoksista. Opiskelijamäärät ovat laskeneet etenkin vapaassa sivistystyössä ja taiteen perusopetuksessa. Kasvu on ollut harvinaisempaa pienemmissä oppilaitoksissa.

Toteutunut kehitys on ollut päinvastaista kuin vuosi sitten. Samoin kehitys on ollut yliopistoja lukuun ottamatta heikompaa kuin vuosi sitten ennakoitiin.

Seuraavan 12 kuukauden aikana opiskelijamäärän ennakoidaan säilyvän ennallaan valtaosassa oppilaitoksista. Kauttaaltaan on myös enemmän oppilaitoksissa, joissa opiskelija määrän arvioidaan kasvavan kuin laskevan pl. Pohjois- ja Itä-Suomi. Odotukset ovat kuitenkin hieman maltillisempia kuin vuosi sitten.

Kansainvälisen opiskelijamäärän lasku on ollut yhtä yleistä, mutta laaja-alaisempaa yli (lähes) kaikkien koulumuotojen ja kokoluokkien, kuin koko opiskelijamääränkin. Odotukset kasvusta eivät ole yleisiä seuraavan 12 kuukauden aikana. Toteutunut kasvu ja odotukset kasvusta ovat matalampia kuin vuosi sitten. Eivätkö vuosi sitten olleet odotukset kasvusta ole toteutuneet – vaan päinvastoin johtuen varmastikin koronasta.

Aloituspaikat

	Koulutusmuodon aloituspaikkojen tarve toimintaalueella kuluneen 12 kk aikana	Koulutusmuodon aloituspaikkojen tarve toimintaalueella seuraavan 12 kk aikana	Halu ja valmius opiskelijoiden/oppilaiden aloituspaikkoihin
Kaikki	29 (44)	29 (45)	77 (80)
KOULUTUSMUOTO			
Yleissivistävä	25 (29)	18 (38)	77 (82)
Ammatillinen	41 (59)	50 (52)	79 (78)
Vapaa sivistystyö	18 (30)	9 (31)	74 (73)
Taiteen perusopetus	19 (27)	22 (23)	79 (78)
AMK	71 (75)	71 (75)	86 (100)
Yliopisto	20 (71)	20 (71)	60 (57)
Muu	-20 (57)	-20 (71)	40 (71)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	25 (56)	25 (44)	90 (79)
20-49	7 (21)	10 (30)	67 (76)
50-249	43 (46)	41 (52)	79 (85)
Väh. 250	54 (87)	54 (79)	85 (86)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	0 (21)	19 (24)	61 (71)
300-999	39 (58)	25 (58)	82 (89)
1000-4999	27 (57)	32 (65)	75 (91)
Väh. 5000	54 (58)	54 (50)	92 (71)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	37 (53)	45 (55)	76 (82)
Etelä-Suomi	20 (48)	31 (53)	88 (91)
Länsi-Suomi	22 (59)	21 (54)	73 (83)
Pohjois- ja Itä-Suomi	8 (40)	0 (39)	71 (65)

Taulukko 4: Aloituspaikat.

Kaikista vastaajista vajaa 40 prosenttia näkee koulutusmuotonsa aloituspaikkojen tarpeen kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja sama osuus näkee tarpeen kasvavan myös seuraavan 12 kuukauden aikana. Reilu puolet prosenttia on kokenut aloituspaikkojen tarpeen säilyneen ennallaan ja säilyvän ennallaan.

Muita useammin aloituspaikkojen tarpeen koetaan kasvaneen ammattikorkeakouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa. Samoissa koulutusmuodoissa aloituspaikkojen tarpeellisuus koetaan korkeammaksi myös seuraavan 12 kuukauden aikana. Koettu tarve niin kuluneen kuin seuraavan 12 kuukauden aikana on hieman muuta maata matalampaa Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä korkeampaa Uudellamaalla.

Vuosi sitten ennakoitu tarve näyttäisi pitkälti myös toteutuneen. Nyt ei aivan samoissa määrin koeta tarvetta aloituspaikkojen kasvulle kuin vuosi sitten, vaan aloituspaikkojen tarpeen koetaan säilyvän entisellään.

Halu ja valmius aloituspaikkojen lisäämiseen on tarvettakin yleisempää. Vastaajista lähes 80 prosenttia on valmis lisäämään aloituspaikkoja. Loputkin ovat valmiita säilyttämään nykyiset aloituspaikkamäärät. Aloituspaikkojen lisäämishalut ja -valmiudet ovat hieman muita matalampia yliopistoissa. Tältä osin ei ole kovin merkittäviä muutoksia vuodentakaiseen verrattaessa.

Rahoitus ja muut tulot

	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus kuluneen 12 kk aikana	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus seuraavan 12 kk aikana	Julkinen rahoitus kuluneen 12 kk aikana	Julkinen rahoitus seuraavan 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot kuluneen 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-13 (-1)	-10 (14)	25 (-6)	-9 (2)	-39 (8)	-15 (7)
KOULUTUSMUOTO						
Yleissivistävä	15 (18)	0 (134)	31 (5)	0 (9)	-31 (9)	-33 (18)
Ammatillinen	-7 (-11)	0 (-11)	21 (-7)	-14 (-30)	-50 (4)	-33 (7)
Vapaa sivistystyö	-30 (3)	0 (-8)	29 (-3)	-7 (-23)	-52 (8)	-19 (3)
Taiteen perusopetus	-19 (-17)	-39 (-9)	17 (-33)	-25 (-26)	-31 (-5)	-22 (-4)
AMK	25 (63)	25 (88)	50 (63)	38 (88)	0 (38)	25 (25)
Yliopisto	-40 (-14)	-40 (71)	0 (-14)	-60 (67)	-60 (43)	40 (43)
Muu	-33 (-25)	-33 (38)	17 (-14)	0 (14)	-17 (29)	0 (-29)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	-18 (-4)	-5 (8)	27 (0)	-5 (-8)	-46 (4)	-14 (-4)
20-49	-29 (-13)	-18 (-3)	14 (-24)	-3 (-24)	-39 (-5)	-24 (0)
50-249	11 (4)	0 (23)	31 (4)	-21 (20)	-35 (12)	-18 (4)
Väh. 250	-8 (33)	-15 (53)	39 (20)	0 (57)	-31 (40)	15 (47)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	-17 (-15)	-8 (9)	16 (-6)	-16 (-9)	-48 (9)	-22 (12)
300-999	0 (0)	-9 (11)	26 (-11)	-6 (-14)	-32 (-7)	-21 (-4)
1000-4999	-17 (14)	-8 (4)	16 (4)	-13 (4)	-36 (7)	-8 (0)
Väh. 5000	-21 (14)	-22 (50)	43 (-7)	-14 (62)	-50 (36)	-7 (29)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	-9 (-2)	-9 (29)	37 (-5)	7 (14)	-46 (9)	-18 (7)
Etelä-Suomi	-30 (-16)	-5 (16)	15 (-9)	-20 (13)	-30 (-26)	5 (-8)
Länsi-Suomi	-17 (9)	-3 (27)	26 (6)	-6 (16)	-42 (15)	-17 (0)
Pohjois- ja Itä-Suomi	13 (5)	-13 (18)	27 (-10)	-13 (5)	-33 (24)	-29 (20)

Taulukko 5: Koulutuksen järjestäjien rahoitus ja muut tulot.

Kaikkien vastaajien joukossa kokonaisrahoituksen saldoluku on -13 kuluneen 12 kuukauden aikana. Kokonaisuutena ajatellen rahoituksen koetaan laskeneen useammin kuin nousseen. Vastaajista reilu 40 prosenttia arvioi kokonaisrahoituksen säilyneen entisellään ja reilu viidennes kasvaneen. Rahoituksen katsoo useampi laskeneen kuin nousseen lähes kauttaaltaan pl. yleissivistävä koulutus ja ammattikorkeakoulutus. Rahoituksen laskua on koettu muita useammin pienemmissä ja Etelä-Suomen oppilaitoksissa.

Julkinen rahoitus on kasvanut kauttaaltaan ja jopa yleisemmin kuin odotukset olivat vuosi sitten. Sen sijaan muu rahoitus on laskenut – toisen kuin vuosi sitten odotettiin. Muun rahoituksen lasku on koskettanut etenkin yliopistoja, vapaata sivistystyötä ja taiteen perusopetusta. Taustalla lienee asiakasmaksujen ja tutkimusyhteistyön kautta saatavan tulovirran hiipuminen etenkin koronan seurauksena.

Odotukset julkisen rahoituksen suhteen ovat heikommat seuraavan 12 kuukauden aikana kuin kuluneiden 12 kuukauden aikana – etenkin taiteen perusopetuksessa ja yliopistoissa. Odotukset ovat matalammat myös kuin vuosi sitten. Noin puolet vastaajista arvioi julkisen rahoituksen säilyvän ennallaan. Myös muun rahoituksen suhteen odotukset ovat laskevia pl. korkeakoulut. Odotukset ovat vuoden takaista heikompia pl. korkeakoulut, mutta ne eivät ole kuitenkaan yhtä heikkoja kuin toteutunut kehitys.

Henkilöstömäärä

	Henkilöstö-määrä kuluneen 12 kk aikana	Henkilöstö-määrä seuraavan 12 kk aikana	Opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutkimushenkilöstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutkimushenkilöstön määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	10 (22)	8 (5)	12 (20)	7 (12)	10 (2)	-2 (-6)
KOULUTUSMUOTO						
Yleissivistävä	23 (46)	23 (9)	39 (36)	15 (14)	23 (9)	8 (-5)
Ammatillinen	7 (14)	7 (-11)	14 (11)	0 (0)	18 (0)	-11 (-19)
Vapaa sivistystyö	3 (11)	3 (-3)	6 (11)	-3 (6)	3 (6)	-7 (-6)
Taiteen perusopetus	3 (4)	-14 (-9)	-7 (14)	-7 (-20)	7 (-9)	-4 (0)
AMK	38 (57)	75 (63)	50 (63)	75 (63)	38 (38)	38 (13)
Yliopisto	20 (50)	0 (13)	20 (86)	20 (43)	0 (-14)	-20 (-33)
Muu	-17 (13)	17 (25)	17 (14)	17 (43)	0 (14)	0 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	5 (8)	14 (4)	9 (4)	5 (17)	9 (-4)	0 (0)
20-49	3 (15)	-6 (-5)	3 (18)	-6 (0)	-6 (0)	-3 (-11)
50-249	14 (24)	14 (4)	17 (8)	14 (0)	25 (-4)	0 (-4)
Väh. 250	31 (67)	23 (40)	31 (80)	31 (53)	23 (27)	-8 (0)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	0 (12)	8 (-6)	20 (12)	-12 (0)	-12 (9)	4 (-12)
300-999	14 (21)	3 (4)	9 (26)	18 (4)	18 (0)	0 (-8)
1000-4999	0 (19)	12 (4)	-4 (7)	17 (15)	17 (11)	-4 (4)
Väh. 5000	36 (64)	14 (43)	36 (64)	21 (50)	21 (14)	-14 (0)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	16 (36)	9 (15)	16 (36)	9 (19)	13 (11)	-2 (7)
Etelä-Suomi	-5 (13)	10 (0)	5 (4)	0 (4)	0 (-8)	-10 (-14)
Länsi-Suomi	16 (30)	23 (6)	19 (24)	16 (9)	17 (0)	0 (-12)
Pohjois- ja Itä-Suomi	20 (43)	7 (5)	33(38)	0 (5)	-20 (19)	-7 (-15)

Taulukko 6: Henkilöstömäärä.

Vastaajista reilu neljännes ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 16 prosenttia laskeneen. Kasvu on ollut yleisempää korkeakouluissa ja yleissivistävässä sekä suuremmissa oppilaitoksissa. Etelä-Suomessa pl. Helsinki-Uusimaa kasvu on ollut muuta maata harvinaisempaa.

Kasvua on ollut sekä opetus- ja tutkimushenkilössä että muussa henkilöstössä. Molemmissa henkilöstöryhmissä kasvu on ollut yleisempää suuremmissa oppilaitoksissa ja harvinaisempaa Etelä-Suomessa. Opetus- ja tutkimushenkilöstössä kasvu on kohdistunut etenkin korkeakouluihin ja yleissivistävään. Muussa henkilöstössä kasvua on ollut etenkin ammattikorkeakouluissa.

Odotukset henkilöstön kasvusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat hieman matalammat kuin toteutuneet kuluneen 12 kuukauden aikana. Tämä pätee taiteen perusopetukseen, jossa on jopa enemmän henkilöstön laskuun uskovia. Opetus- ja tutkimushenkilöstön määrän ennakoidaan kasvavan pl. taiteen perusopetus, kun taas muun henkilöstön määrän säilyvän tai hieman laskevan. Etenkin ammattikorkeakouluissa uskotaan kasvuun molemmissa henkilöstöryhmissä.

Odotukset ovat kokonaisuutena samaa tasoa kuin vuosi sitten. Vuosi sitten olleet odotukset näyttäisivät myös pitkälti toteutuneen henkilöstömäärien suhteen.

Rekrytointiongelmat

	Rekrytointiongelmat kuluneen 12 kk aikana	Rekrytointiongelmat seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-3 (11)	0 (4)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	17 (20)	0 (5)
Ammatillinen	8 (11)	0 (0)
Vapaa sivistystyö	-8 (0)	4 (-3)
Taiteen perusopetus	-11 (5)	-4 (5)
AMK	-25 (-13)	-25 (0)
Yliopisto	0 (25)	40 (0)
Muu	17 (14)	0 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	-11 (13)	5 (9)
20-49	-3 (13)	0 (4)
50-249	4 (6)	-4 (-3)
Väh. 250	-8 (-14)	0 (-14)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	9 (13)	5 (9)
300-999	-9 (4)	-9 (7)
1000-4999	-4 (19)	9 (0)
Väh. 5000	-8 (14)	-8 (0)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	0 (25)	0 (20)
Etelä-Suomi	0 (-9)	0 (0)
Länsi-Suomi	-3 (15)	0 (19)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-7 (24)	7 (-5)

Taulukko 7: Rekrytointiongelmat.

Vastaajista 10 prosenttia arvioi rekrytointiongelmien kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana. Samoin 10 prosenttia arvioi rekrytointiongelmien kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana. Kokonaisuutena rekrytointiongelmien arvioidaan säilyneen – kuten vuosi sitten ennakointiinkin – ja säilyvän ennallaan.

Rekrytointiongelmia on kasvavassa määrin kohdattu lähinnä vain yleissivistävässä koulutuksessa. Rekrytointiongelmien kasvua ennakoidaan yliopistoissa. Ammattikorkeakouluissa rekrytointiongelmien koetaan helpottaneen ja samoin ennakoidaan edelleen helpottavan.

Investoinnit

	Investoinnit kuluneen 12 kk aikana	Investoinnit seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	17 (16)	7 (11)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	23 (18)	31 (14)
Ammatillinen	7 (19)	7 (4)
Vapaa sivistystyö	6 (11)	0 (-3)
Taiteen perusopetus	25 (4)	-7 (-13)
AMK	25 (50)	13 (25)
Yliopisto	-20 (14)	0 (43)
Muu	33 (43)	17 (43)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	23 (8)	0 (8)
20-49	17 (10)	3 (3)
50-249	21 (15)	24 (12)
Väh. 250	8 (43)	0 (36)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	20 (12)	12 (9)
300-999	29 (18)	15 (0)
1000-4999	-4 (7)	-4 (19)
Väh. 5000	22 (36)	7 (21)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	18 (25)	7 (20)
Etelä-Suomi	15 (-9)	25 (0)
Länsi-Suomi	13 (15)	6 (19)
Pohjois- ja Itä-Suomi	27 (24)	13 (-5)

Taulukko 8: Investoinnit.

Vastaajista 35 prosenttia ilmoittaa aineellisten investointiensa kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 47 prosenttia säilyneen entisellään. Investointien lasku on ollut yleisempää yliopistoissa. Pohjois- ja Itä-Suomessa investointeja lisänneiden suhteessa vähentäneisiin on hieman muita korkeampi. Investointien kasvu on kaiken kaikkiaan hyvin samalla tasolla kuin vuosi sitten. Vuosi sitten olleet odotukset näyttäisivät toteutuneen pitkälti.

Hieman toteutunutta harvinaisempaa arvioidaan investointien kasvun olevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Näin on kaikissa koulutusmuodoissa yleissivistävää, ammatillista koulutusta ja yliopistoja lukuun ottamatta. Etenkin Etelä-Suomessa ennakoidaan investointien kasvua. Taiteen perusopetuksessa ennakoidaan pientä laskua investoinneissa. Toteutuneen tavoin odotukset investointien pienoisesta kasvusta ovat hyvin samalla tasolla kuin vuosi sitten.

Koulutusvienti

	Koulutusvienti kuluneen 12 kk aikana	Koulutusvienti seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	8 (8)	-1 (17)
Viejät	-41 (44)	-6 (65)

Taulukko 9: Koulutusvienti.

Barometrissa koulutusviennille annettiin seuraava määritelmä: Koulutusviennissä koulutus- ja opetuspalveluiden asiakkaat, jotka voivat olla yksityishenkilöitä, yksityisten tai julkisten sektoreiden edustajia tai järjestöjä, ovat ulkomailla, mutta itse koulutuksen ei tarvitse tapahtua Suomen ulkopuolella, vaan vientiä on myös maksullisen koulutuksen järjestäminen Suomessa maksajan tai asiakkaan ollessa ulkomainen.

Yllä mainitusti vastaajista 17 prosenttia ilmoitti tekevänsä koulutusvientiä: 13 prosenttia pääsääntöisesti suoraan koulutusorganisaationa ja 4 prosenttia pääsääntöisesti erillisen koulutusvientiyhtiön kautta.

Kaikkiin vastaajiin suhteutettuna 4 prosentilla koulutusvienti oli kasvanut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 12 prosentilla laskenut. Seuraavan 12 kuukauden aikana 7 prosenttia arvioi koulutusviennin kasvavan ja 8 prosenttia laskevan.

Koulutusvientiä tekevistä 65 prosentilla vienti oli laskenut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 24 prosentilla puolestaan kasvanut. Seuraavan 12 kuukauden aikana 41 prosenttia viejistä ennakoi koulutusviennin laskevan ja 35 prosenttia kasvavan.

Odotukset koulutusviennin kasvusta eivät ole siten realisoituneet. Odotuksia kasvusta ei ole myöskään lähitulevaisuudessa. Syynä lienee pitkälti koronan aiheuttamat esteet.

Taloudellinen tulos

	Viimeisimmän tilinpäätöksen ylijäämäisyys	Viimeisimmän tilinpäätöksen jäämän kehitys	Kuluvan tilikauden jäämän kehitys
Kaikki	15 (-5)	8 (1)	4 (-7)
KOULUTUSMUOTO			
Yleissivistävä	25 (23)	8 (5)	15 (9)
Ammatillinen	19 (-4)	7 (-4)	14 (0)
Vapaa sivistystyö	26 (3)	16 (17)	-3 (-3)
Taiteen perusopetus	-19 (-13)	-15 (-9)	-4 (-29)
AMK	38 (50)	25 (38)	38 (13)
Yliopisto	20 (-63)	0 (-25)	-20 (13)
Muu	0 (-25)	-50 (25)	17 (-13)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	18 (-24)	0 (20)	14 (-4)
20-49	12 (5)	14 (0)	-6 (-11)
50-249	25 (8)	14 (-12)	3 (-12)
Väh. 250	0 (-13)	0 (-13)	8 (14)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	12 (-3)	4 (12)	17 (-12)
300-999	25 (4)	15 (-11)	-12 (-11)
1000-4999	-4 (0)	-8 (0)	4 (4)
Väh. 5000	21 (-21)	22 (-14)	14 (-7)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	2 (-4)	5 (-4)	0 (-9)
Etelä-Suomi	15 (-4)	10 (-4)	0 (-4)
Länsi-Suomi	36 (12)	13 (27)	7 (3)
Pohjois- ja Itä-Suomi	36 (0)	7 (9)	31 (18)

Taulukko 10: Koulutuksen järjestäjien taloudellinen tulos.

Vastaajista 42 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 30 prosentilla tasapainossa ja 28 prosentilla alijäämäinen. Alijäämäisyys on ollut ylijäämäisyyttä yleisempää vain taiteen perusopetuksessa. Samoin kaikkein suurimmissa ja kaikkein pienimmissä oppilaitoksissa sekä Etelä-Suomessa ja Helsinki-Uusimaa alueella alijäämäisyys on ollut vallitsevaa.

Kokonaisuutena jäämäisyys on parantunut viimeisimmässä tilinpäätöksessä edelliseen verrattuna. Taiteen perusopetuksessa alijäämäisyys kasvoi tai ylijäämäisyys supistui. Etenkin ammattikorkeakouluissa ja vapaassa sivistystyössä tilanne puolestaan parani viimeisimmässä tilinpäätöksessä.

Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan hieman pessimistisempiä. Vastaajista 29 prosenttia odottaa ylijäämän kasvavan tai alijäämän supistuvan toteutuneen 34 prosentin sijaan. Alijäämän kasvamista tai ylijäämän supistumista odottavia on 25 prosenttia toteutuneen 26 prosentin sijaan. Odotukset ovat toteutunutta heikommat etenkin vapaassa sivistystyössä ja yliopistoissa. Taiteen perusopetuksessa alijäämäisyyden tai jopa jäämän heikkenemisen odotetaan jatkuvan.

Kokonaisuutena taloudellinen tilanne näyttäytyy kuitenkin vuoden takaista parempana. Selkeimmin kannattavuuden kanssa kamppaillaan jatkossakin taiteen perusopetuksessa – ainakin osin koronatilanteesta johtuen.

Koronan vaikutukset

Yksityisistä koulutus- ja tutkimusorganisaatioista reilu 30 prosenttia on joutunut toteuttamaan lomautuksia koronavirusepidemian seurauksena. Lähes kaikkien (reilun 30 prosentin) kohdalla lomaukset ovat koskeneet muuta kuin opetus- ja tutkimushenkilöstöä. Reilun puolen kohdalla lomautukset ovat koskeneet myös opetus- ja tutkimushenkilöstöä. Organisaatioista 3 prosenttia on joutunut turvautumaan myös irtisanomisiin. Pääsääntöisesti irtisanomiset ovat koskettaneet opetus- ja tutkimushenkilöstöä.

Vapaassa sivistystyössä lomautuksia on toteuttanut 45 prosenttia koulutuksen järjestäjistä. Lähes 60 prosentilla näistä lomaukset ovat koskettaneet muuta kuin opetushenkilöstöä, reilulla kolmasosalla molempia henkilöstöryhmiä ja lopuilla 7 prosentilla opetushenkilöstöä. Irtisanomisiin on joutunut turvautumaan yksittäinen koulutuksen järjestäjä. Ammatillisessa koulutuksessa 40 prosenttia koulutuksen järjestäjistä on toteuttanut lomautuksia - yksittäinen irtisanomisiakin. Reilun 60 prosentin kohdalla lomautukset ovat kohdistuneet molempiin henkilöstöryhmiin. Loppujen vajaan 40 prosentin kohdalla muuhun kuin opetushenkilöstöön.

Taiteen perusopetuksessa reilu neljännes on toteuttanut lomautuksia. Puolet koskien muuta henkilöstöä, neljäsosa opetushenkilöstöä ja neljäsosa molempia henkilöstöryhmiä. Perusopetuksessa reilu viidennes on joutunut toteuttamaan lomautuksia. Näistä kaksi kolmasosaa on koskettanut molempia henkilöstö ryhmiä ja kolmasosa muuta kuin opetushenkilöstöä. Yksittäinen koulutuksen järjestäjä on joutunut turvautumaan irtisanomisiinkin. Korkeakouluissa ei ole tarvinnut turvautua lomautuksiin pl. yksittäinen ammattikorkeakoulu eikä irtisanomisiin koronan vuoksi.

Seuraavan puolen vuoden aikana lomautuksiin koronan vuoksi arvioi joutuvansa turvautumaan 16 prosenttia yksityisistä koulutus- ja tutkimusorganisaatioista. Lomautusten uskotaan suuntautuvan hieman useammin muuhun henkilöstöön kuin opetus- ja tutkimushenkilöstöön. Irtisanomisiin arvioi joutuvansa turvautumaan 3 prosenttia. Näiden arvioidaan suuntautuvan voittopuolisesti opetus- ja tutkimushenkilöstöön.

Vapaassa sivistystyössä ja ammatillisessa koulutuksessa seuraavan 6 kuukauden aikana noin viidennes arvioi joutuvansa turvautumaan lomautuksiin koronan vuoksi – yksittäinen jopa irtisanomisiin. Taiteen perusopetuksessa 15 prosenttia arvioi joutuvansa lomautuksiin – 7 prosenttia myös irtisanomisiin. Samoin yleissivistävässä koulutuksessa 15 prosenttia arvioi joutuvansa turvautumaan lomautuksiin. Korkeakouluissa ei arvioida tarvetta lomautuksiin pl. yksittäinen ammattikorkeakoulu eikä irtisanomisiin.

Yksityisistä koulutus- ja tutkimusorganisaatioista 58 prosenttia on hakenut ja saanut julkista taloudellista tukea (pl. työnantajamaksujen alennukset), joka on tarkoitettu koronaviruksen vaikutusten kompensoimiseen tai korjaamiseen. Taiteen perusopetuksessa osuus on lähes 80 prosenttia, vapaassa sivistystyössä 75 prosenttia, yleissivistävässä lähes 70 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa puolet. Organisaatioista 2 prosenttia on hakenut, mutta ei ole saanut, tukea. Loput 40 prosenttia ei ole hakenut tukea. Korkeakouluista vain yksittäinen ammattikorkeakoulu on hakenut ja saanut tukea.

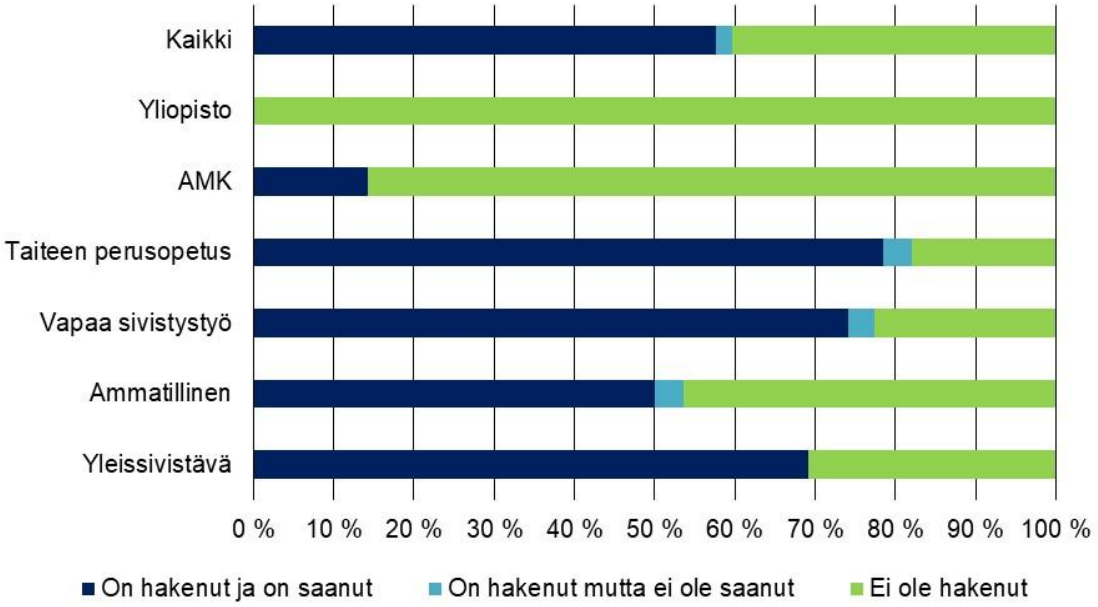

Kuvio 1: Julkista taloudellisen tuen (pl. työnantajamaksujen alennukset) hakeminen ja saaminen.

Yksityisistä koulutuksen järjestäjistä vajaassa viidenneksessä ei järjestetä etäopetusta tällä hetkellä lainkaan. Järjestäjistä 40 prosentilla etäopetusta on, mutta alle viidennes opetustunneista. Yleissivistävässä lähes 70 prosentilla ei ole etäopetusta lainkaan ja lähes kaikista lopuistakin alle 20 prosenttia opetustunneista. Reilulla 10 prosentilla etäopetustuntien osuus on 20–40 prosenttia ja 15 prosentilla 40–80 prosenttia. Vapaassa sivistystyössä etäopetustunteja on, mutta osuus jää alle 20 prosenttiin yli puolella koulutuksen järjestäjistä ja taiteen perusopetuksessa lähes kahdella kolmasosalla. Järjestäjistä 2 prosentilla koko opetus toteutetaan etänä tällä hetkellä ja lopulla vajaalla 15 prosentilla vähintään 80 prosenttia opetuksesta on etänä. Kaikissa korkeakouluissa opetuksesta yli puolet toteutetaan etäopetuksena.

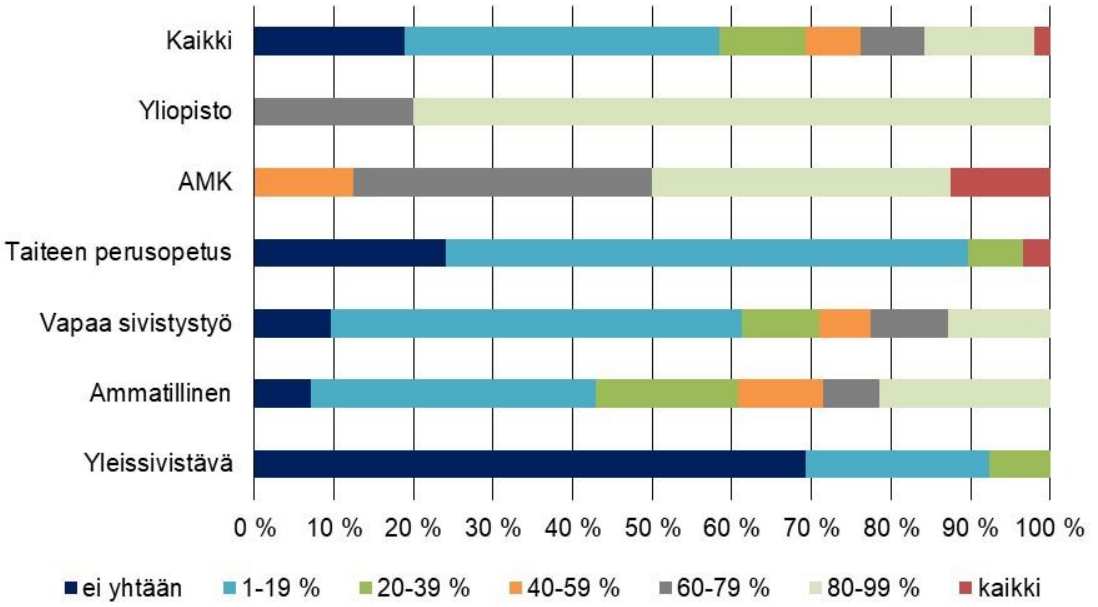

Kuvio 2: Etäopetustuntien osuus opetustunneista koulutusmuodoittain.

TOIMIALAKATSAUS

KOULUTUSALA – JÄRJESTÄJÄT, HENKILÖSTÖ JA RAHOITUS

Koulutuksen järjestäjien määrä

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 lopussa oli toiminnassa 704 koulutuksen järjestäjää. Uusia koulutuksen järjestäjiä tuli 5. Koulutuksen järjestäjiä oli kuitenkin kaiken kaikkiaan 11 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Koulutuksen järjestäjistä 48 prosenttia oli kuntia tai kuntayhtymiä, 5 prosenttia valtion yksiköitä ja 45 prosenttia yksityisiä. Loput toimivat Ahvenanmaalla. Alla olevassa taulukossa koulutuksen järjestäjiä on jaoteltu koulutusmuodoittain Vipusesta kerättynä. Määrä eroaa edellä esitetystä, koska sama koulutuksen järjestäjä voi toimia eri koulutusmuodoissa.

Yleissivistävät koulut sekä kansalaisopistot toimivat valtaosaksi osana kuntia. Perusopetuksen järjestäjistä kuitenkin neljäsosa on yksityismuotoisia. Taiteen perusopetuksen järjestäjistä yli puolet toimii yksityisessä muodossa. Ammatillisessa opetuksessa valtaosa järjestäjistä on yksityisiä. Muissa koulutusmuodoissa koulutuksen järjestäjät ovat (lähes) kokonaan yksityismuotoisia.

	YHTEENSÄ	Yksityiset	Valtio	Kunta	Kuntayhtymä
Perusopetus	413	104	5	293	11
Lukiot	269	43	3	217	6
Kansanopistot	77	69	0	3	5
Kansalais- ja työväenopistot	176	25	0	148	3
Urheiluopistot	11	10	0	0	1
Kesäyliopistot	20	16	0	1	3
Opintokeskukset	12	12	0	0	0
Taiteen perusopetus	120	64	0	53	3
Ammatillinen koulutus	143	97	3	9	34
AMK	22	22	0	0	0
Yliopistot	13	13	0	0	0

Taulukko 11: Koulutuksen järjestäjien määrät koulutusmuodoittain 2019. (Lähde: Vipunen.)

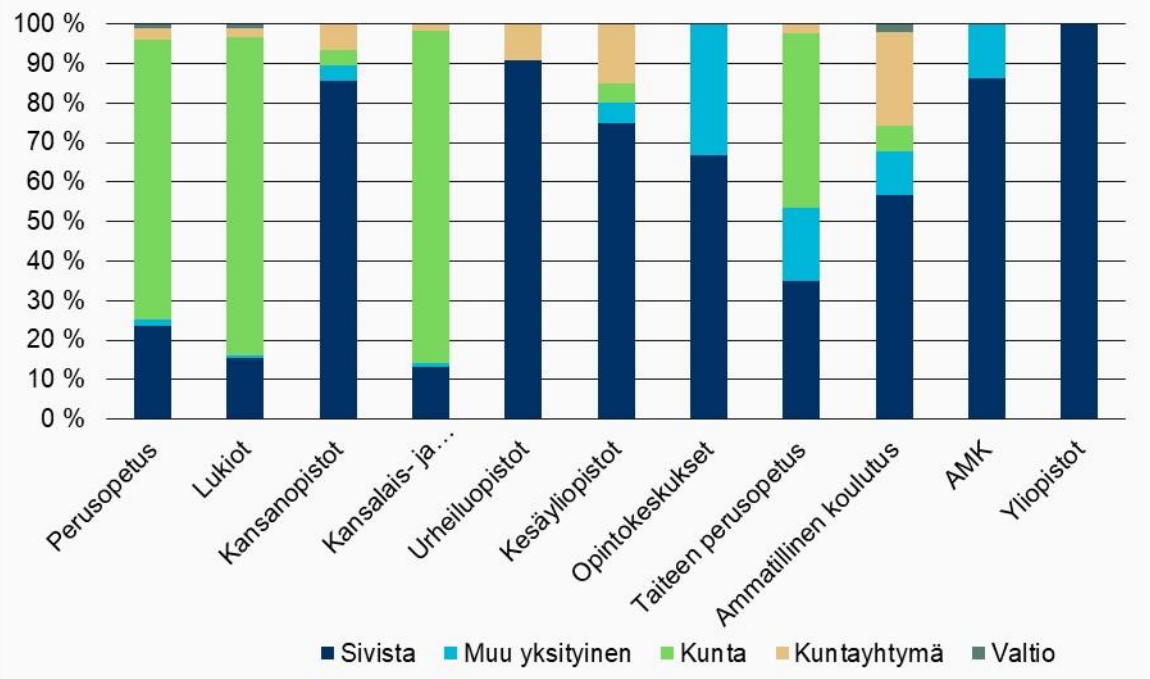

Kuvio 3: Koulutuksen järjestäjien jakautuminen koulutusmuodoittain 2019. (Lähde: Vipunen.)

Oppilaitosten määrä

Tilastokeskuksen mukaan oppilaitoksia oli 3 177 vuonna 2019. Oppilaitosten määrä laski 59. Näissä opiskeli noin 1,85 miljoonaa opiskelijaa syksyllä 2019. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa näistä oli noin 1,3 miljoonaa.

Peruskouluja oli toiminnassa 2 189 kappaletta, joista vuosiluokat 1–9 käsittäviä yhtenäiskouluja oli 22 prosenttia. Yhtenäiskoulujen osuus peruskouluista on kymmenessä vuodessa kasvanut 10 prosenttiyksikköä. Peruskouluissa opiskeli yhteensä 545 000 oppilasta. Kaiken tyyppisten peruskoulujen koko on kasvanut, mutta erityisesti on kasvanut yhtenäiskoulujen keskikoko: 39 prosenttia ollen 464 oppilasta. Peruskouluasteen erityiskouluja oli 63 ja niissä oli 3 600 oppilasta.

Lukioita oli 335, joissa opiskeli 111 000 opiskelijaa. Perus- ja lukioasteen sisältäviä kouluja oli 42, joissa opiskeli 29 000 oppilasta. Kansalaisopistoja oli 177 ja näissä opiskeli 472 000 opiskelijaa syksyllä 2019. Ammatillisia oppilaitoksia ja musiikkioppilaitoksia oli kumpiakin 84. Ammatillisissa oppilaitoksissa peruskoulutuksessa opiskelijoita oli 195 000. Muissa 41 ammatillisessa erityis-, erikois- ja aikuisoppilaitoksessa opiskeli noin 33 000 opiskelijaa. Musiikkioppilaitoksissa opiskelijoita oli 61 000. Muissa oppilaitosmuodoissa oppilaitosten määrät jäävät yllä mainittujen alle.

Korkeakouluista yliopistoja oli 13 ja ammattikorkeakouluja 25 sisältäen poliisiammattikorkeakoulun ja Ahvenanmaan ammattikorkeakoulun. Ammattikorkeakouluissa opiskeli 146 000 ja yliopistoissa vajaat 159 000 opiskelijaa.

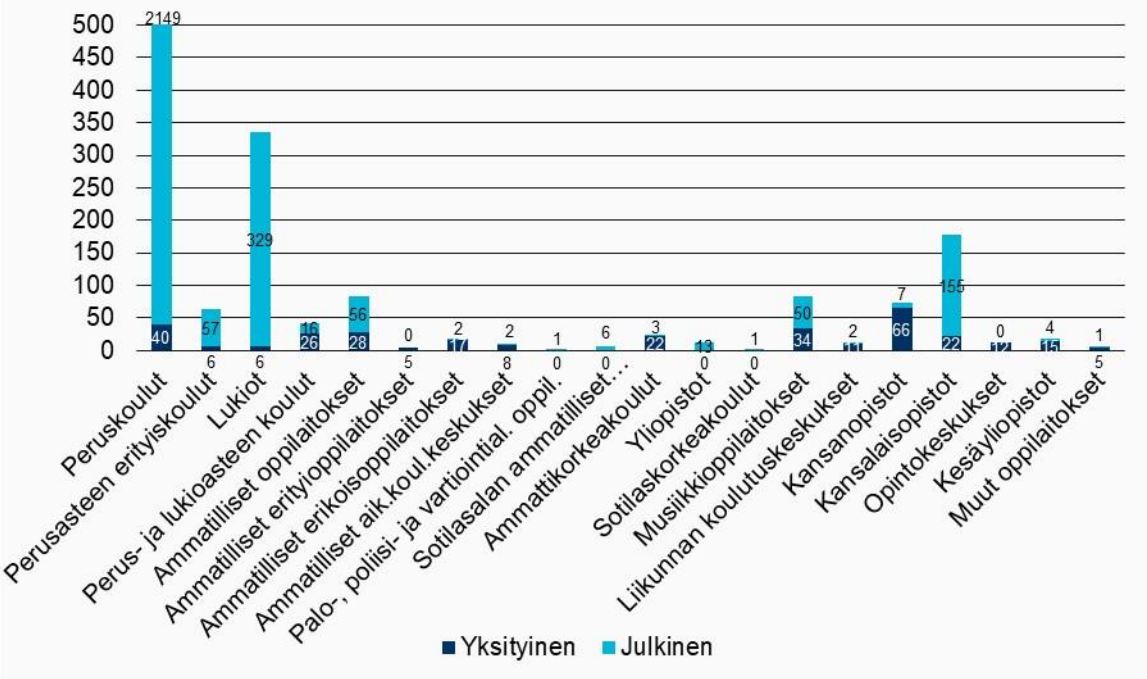

Kuvio 4: Oppilaitosten määrät koulutusmuodoittain 2019. (Lähde: Tilastokeskus.)

Henkilöstö

Tilastokeskuksen mukaan koulutusala työllistää 187 000 henkilöä, joka vastaa reilua 7,3 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät noin kolmasosan koulutusalan henkilöstöstä.

Opetushenkilöstöä on reilu kaksi kolmasosaa henkilöstöstä – muuta henkilöstöä vastaavasti vajaa kolmasosa.

Opetushenkilöstöstä lähes kolme neljäsosaa on naisia. Korkeakouluopettajista reilu puolet on naisia, kun varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen alakoulujen opettajista 86 prosenttia on naisia.

Opetushallituksen tiedonkeruun perusteella perusopetuksen opettajista 95 prosenttia on muodollisesti päteviä. Lukioiden opettajista peräti 97 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen opettajista 93 prosenttia sekä vapaan sivistystyön opettajista 85 prosenttia oli muodollisesti päteviä vuonna 2019.

Jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä asiantuntijavaihtoon osallistui 84 prosenttia opettajista vuonan 2018. Kun huomioon otetaan epäformaalimmat tavat, mm. työpaikalla osaamisen kehittäminen, täydentää osaamista, osaamisen kehittäminen kattaa noin 93 prosenttia opettajista. Tämä on hieman alle OECD-maiden keskitason, mutta toisaalta suomalaisten opettajien koulutustaso on korkea: opettajat suorittavat pääsääntöisesti ylemmän korkeakoulututkinnon.

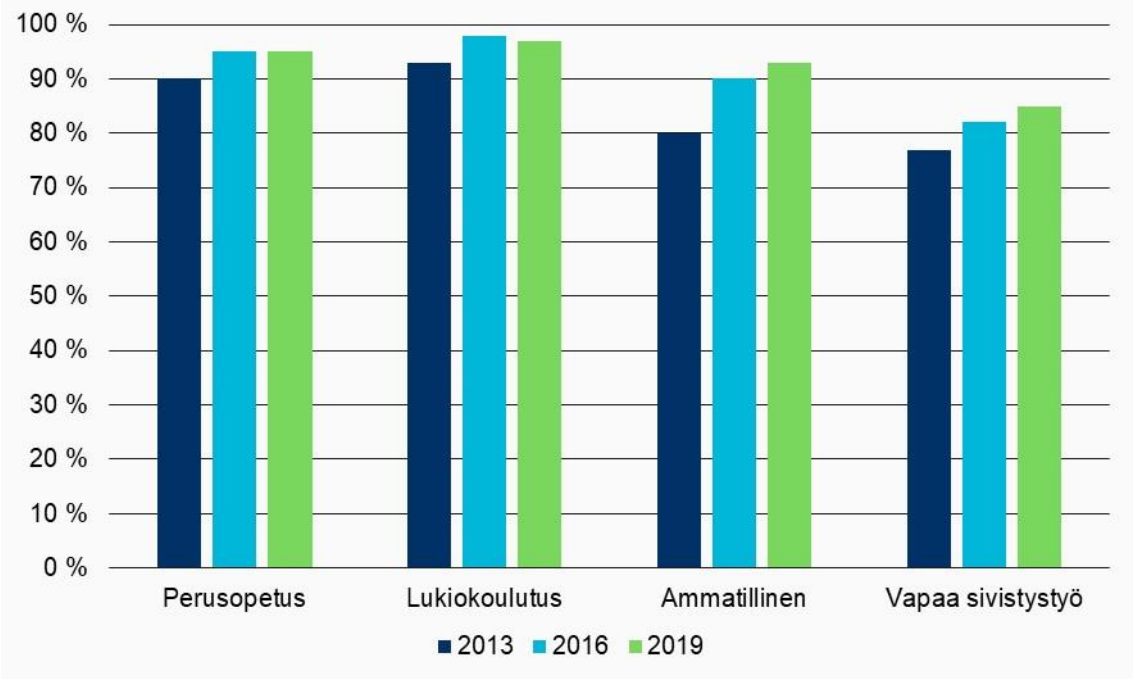

Kuvio 5: Opettajien muodollinen pätevyys. (Lähde: OPH, Opettajat ja rehtorit.)

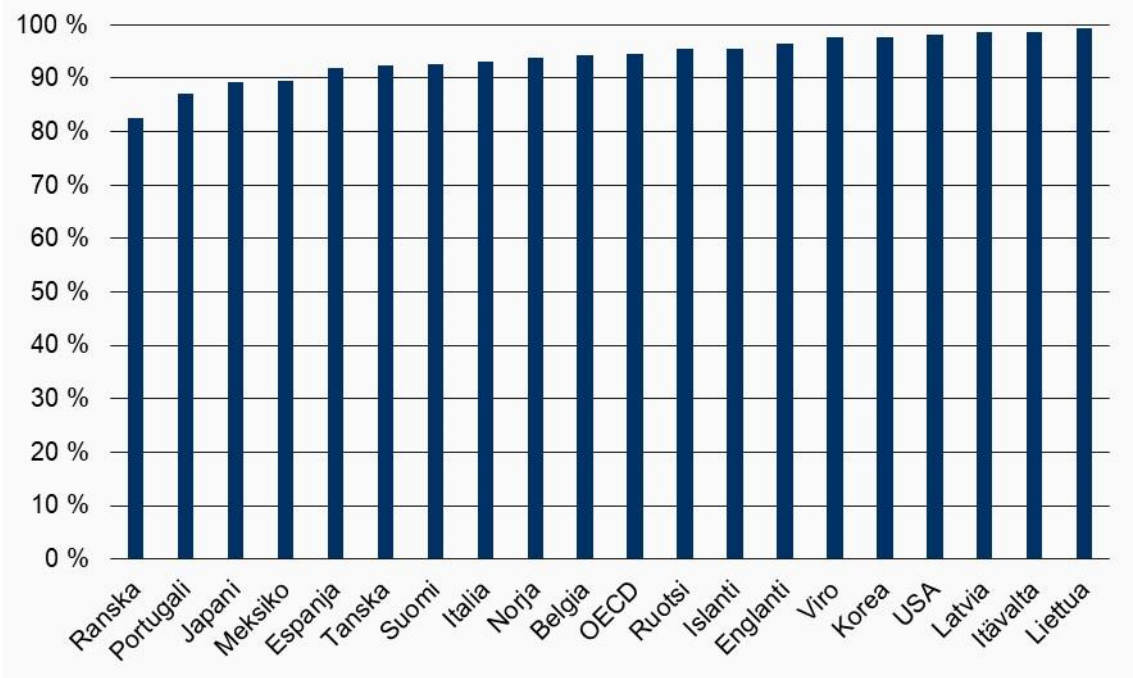

Kuvio 6: Opettajien osallistuminen osaamisen kehittämiseen kuluneen 12 kk aikana (Lähde: OECD, TALIS, 2018.)

OECD:n vertailujen mukaan opettajien ansiot vastaavat Suomessa muiden korkeakoulutettujen ansiotasoa.

Tilastokeskuksen mukaan yliopisto- ja korkeakouluopettajien keskiansio oli noin 4 500 vuonna 2019. Ammatillisen opettajan keskiansio oli noin 4 000 euroa. Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat ansaitsivat keskimäärin hieman yli 4 000 euroa. Peruskoulun alaluokkien opettajat ja lastentarhaopettajat ansaitsivat reilut 3 200 euroa.

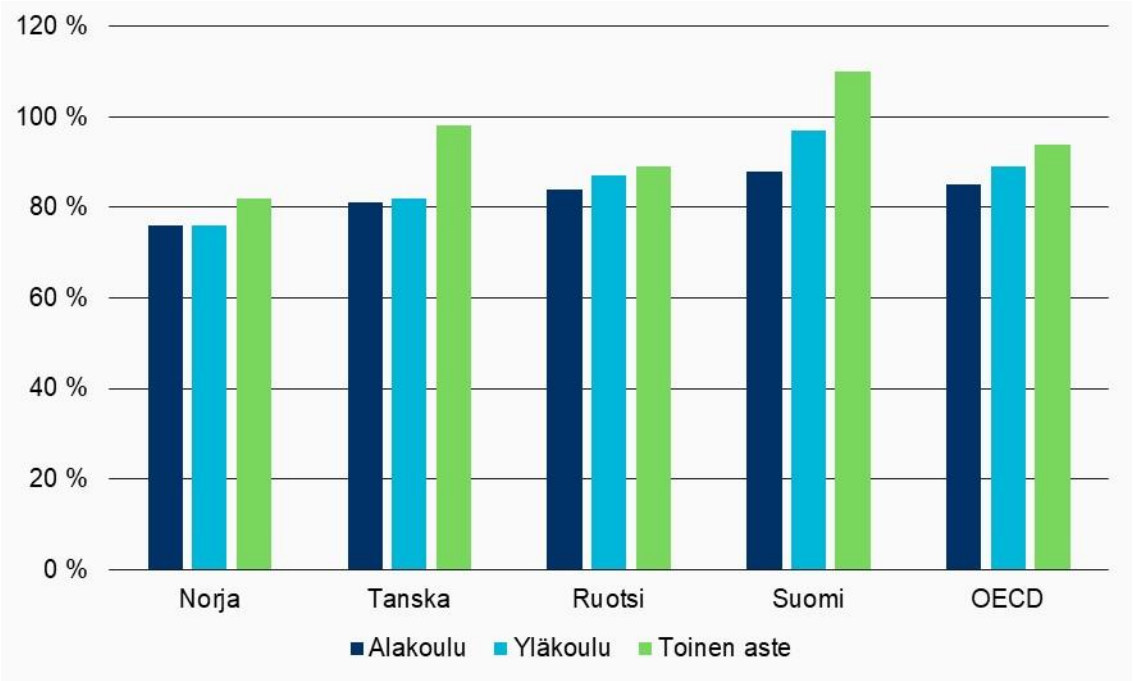

Kuvio 7: Opettajien ansiot suhteessa korkeakoulutettuihin 2019. (Lähde: OECD.)

Julkinen rahoitus ja koulutusmenot

Tilastokeskuksen mukaan julkiset menot koulutukseen ovat laskeneet jopa nimellisesti viime vuosina. Reaalista laskua tapahtui hieman myös edellisellä vuosikymmenellä. Reaalisesti koulutuksen julkinen rahoitus on vaihdellut kolme viimeisintä vuosikymmentä 12–14 miljardin euron välillä. Suhteessa BKT:hen panostus koulutukseen on ollut trendinomaisesti laskussa. Nykyään panostus on noin 5,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä on päälle OECD-maiden keskiarvon 5 prosenttia ja EU-maiden keskiarvon 4,5 prosenttia.

Myös suhteutettuna koko julkiseen talouteen koulutuksen osuus on laskenut Suomessa ollen nykyään noin 10 prosenttia. Tämä on alle OECD-maiden keskiarvon 10,7 prosenttia, mutta toisaalta hieman päälle EU-maiden keskiarvon 9,6 prosenttia. Muissa Pohjoismaissa, USA:ssa, Iso-Britanniassa ja Koreassa koulutusmenon osuus on 12–13 prosenttia julkisesta taloudesta.

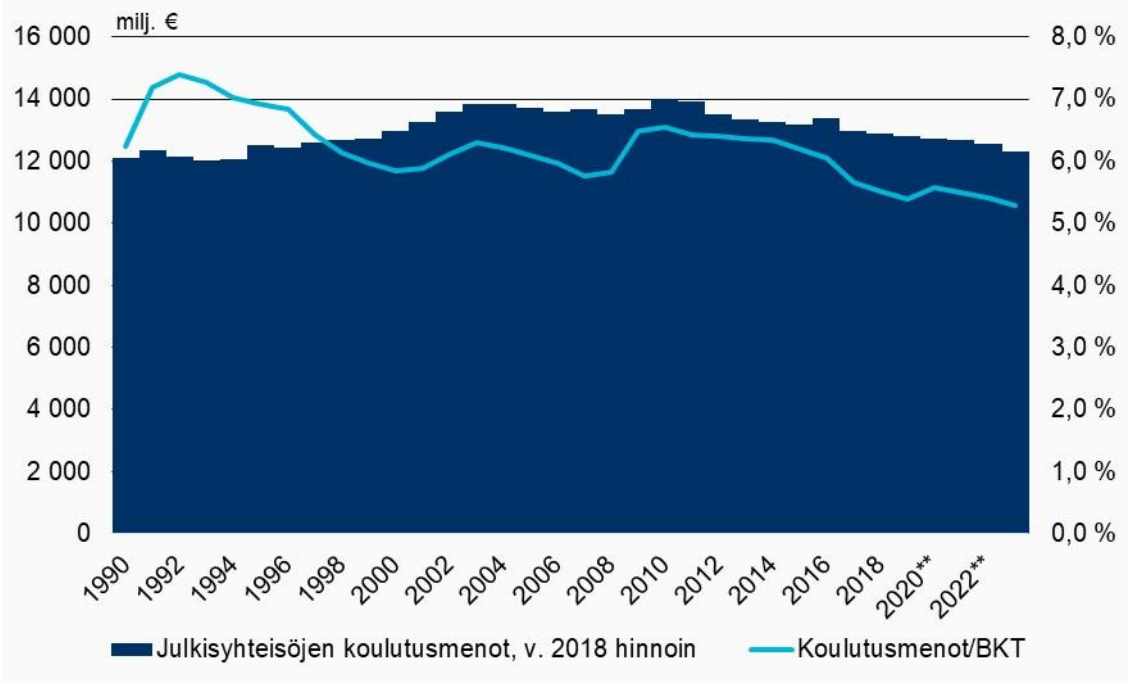

Kuvio 8: Julkinen panostus koulutukseen. (Lähde: Tilastokeskus, 2019**–23** Sivista.)

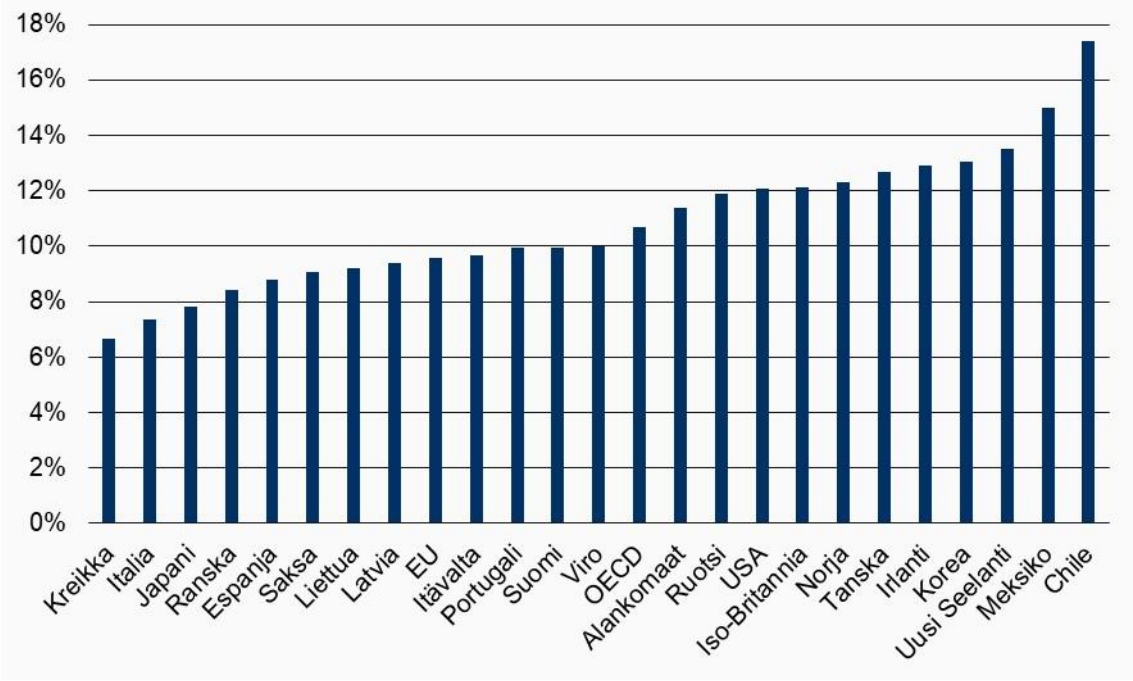

Kuvio 9: Julkinen koulutuspanostuksen osuus julkisesta kokonaismenosta 2018. (Lähde: OECD.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 esiopetuksessa ja lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjien menot opiskelijaa kohden ovat 6 000 euroa vuodessa ja ne ovat säilyneet reaalisesti lähes muuttumattomina reilun vuosikymmenen ajan. Perusopetuksessa panostus oppilasta kohden on 8 700 euroa, panostuksen hieman noustuakin. Ammattikorkeakoulutuksessa meno on ollut hieman laskeva ollen nykyään 6 700 euroa per opiskelija. Reaalisesti merkittävin lasku on tapahtunut ammatillisessa koulutuksessa. Nykyään panostus opiskelijaa kohden on 7 300 euroa, kun vielä vuosikymmenen alussa panostus oli 9 000. Yliopisto-opiskelijaa kohden meno on reilut 14 500 euroa. Reaalinen taso on säilynyt.

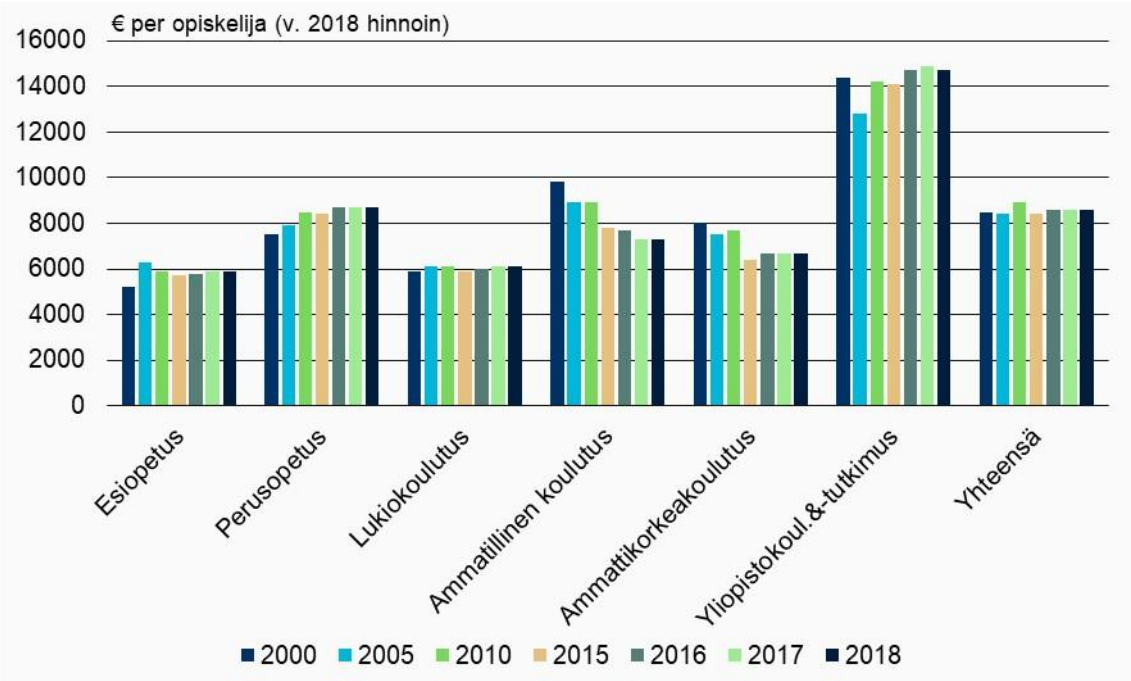

Kuvio 10: Reaaliset käyttömenot per opiskelija vuodessa. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan koulutuksen menoista lähes puolet on palkkoja ja muita palkansaajakorvauksia. Lisäksi sivukulut muodostavat 13 prosenttia menoista. Siten henkilöstömenot ovat reilut 60 prosenttia koulutusmenoista. Vajaa neljännes menoista muodostuu tavaroiden ja palveluiden ostoista. Pääomainvestoinnit vievät lähes kaiken lopun – 14 prosenttia – menoista.

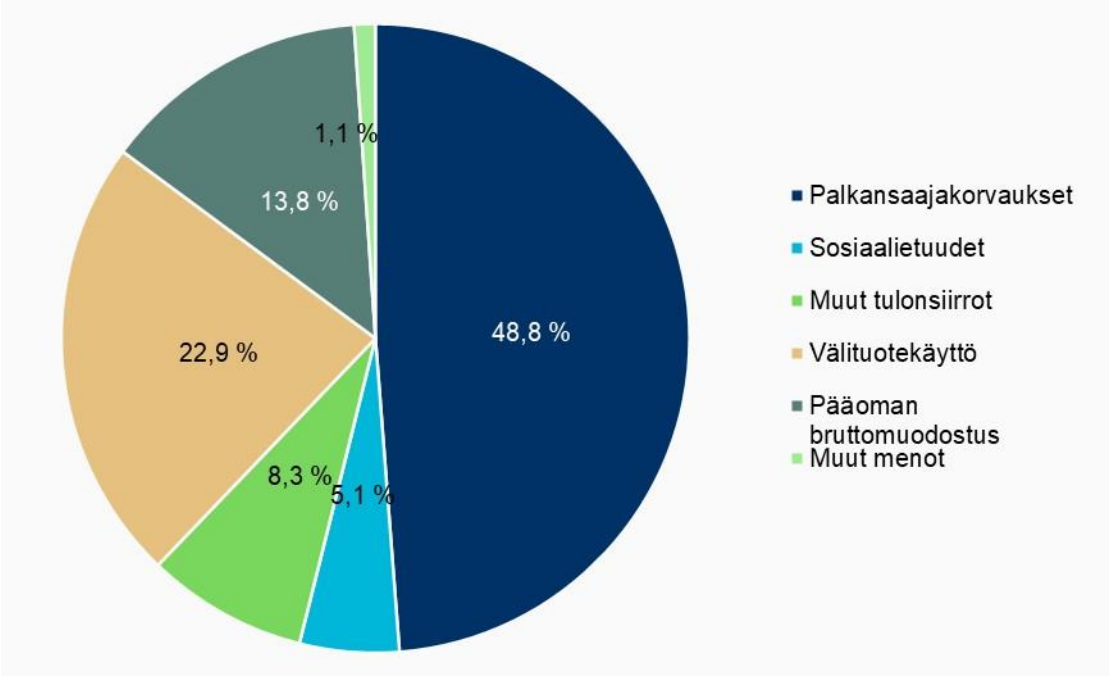

Kuvio 11: Koulutusmenojen rakenne. (Lähde: Tilastokeskus.)

OPISKELIJAT JA OSAAMINEN

Aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen osallistui 18–64 -vuotiaista vuonna 2017 joka toinen eli 1,6 miljoonaa henkeä Tilastokeskuksen mukaan. Arviona voi sanoa, että koulutuksen järjestäjien koulutukseen osallistuu lähemmäs 2,5 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot ja esitelmät, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistui noin 1,3 miljoonaa opiskelijaa vuonna 2019. Opiskelijoiden määrä on ollut kasvussa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa. Lukiokoulutuksessa on ollut hieman laskeva trendi – viimeisintä vuotta lukuun ottamatta. Samoin yliopistokoulutuksessa opiskelijoiden määrä on ollut laskeva. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden määrä on ollut kasvava lukuun ottamatta aivan viime aikoja.

	Uudet opiskelijat	Opiskelijat	Valmistuneet
Ammatillinen peruskoulutus	98 304	259 236	54 181
Ammattikorkeakoulutus	40 094	142 157	28 099
Yliopistokoulutus	26 738	152 857	31 362
Oppisopimuskoulutus	26 302	60 822	17 398
YHTEENSÄ	191 438	615 072	131 040

Taulukko 12: Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijat ja valmistuneet 2019. (Lähde: Tilastokeskus.)

Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 peruskoulun päättäneistä lähes kaikki 9. luokan päättäneet hakivat välittömästi jatko-opintoihin. Hakematta jätti vain vajaa prosentti. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei jatkanut 6 prosenttia. Näistäkin lähes puolet jatkoi valmistavassa koulutuksessa.

Lukiokoulutuksessa jatkoi heti peruskoulun jälkeen 53 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 41 prosenttia. Vuonna 2017 tutkintotavoitteisen ja valmistavan koulutuksen ulkopuolelle jääneistäkin valtaosa jatkoi tutkintokoulutuksessa 2018.

Vuoden 2018 uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 82 prosenttia. Uusista ylioppilaista 70 prosenttia ei kuitenkaan jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna.

Kymmenessä vuodessa jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus uusista ylioppilaista on kasvanut 16 prosenttiyksikköä. Etenkin naisten ja ammattikorkeakoulutuksessa välittömästi jatkavien osalla on tapahtunut laskua: vuonna 2008 ammattikorkeakoulussa opintoja välittömästi jatkoi 20 prosenttia, kun vuonna 2018 enää vajaa 10 prosenttia.

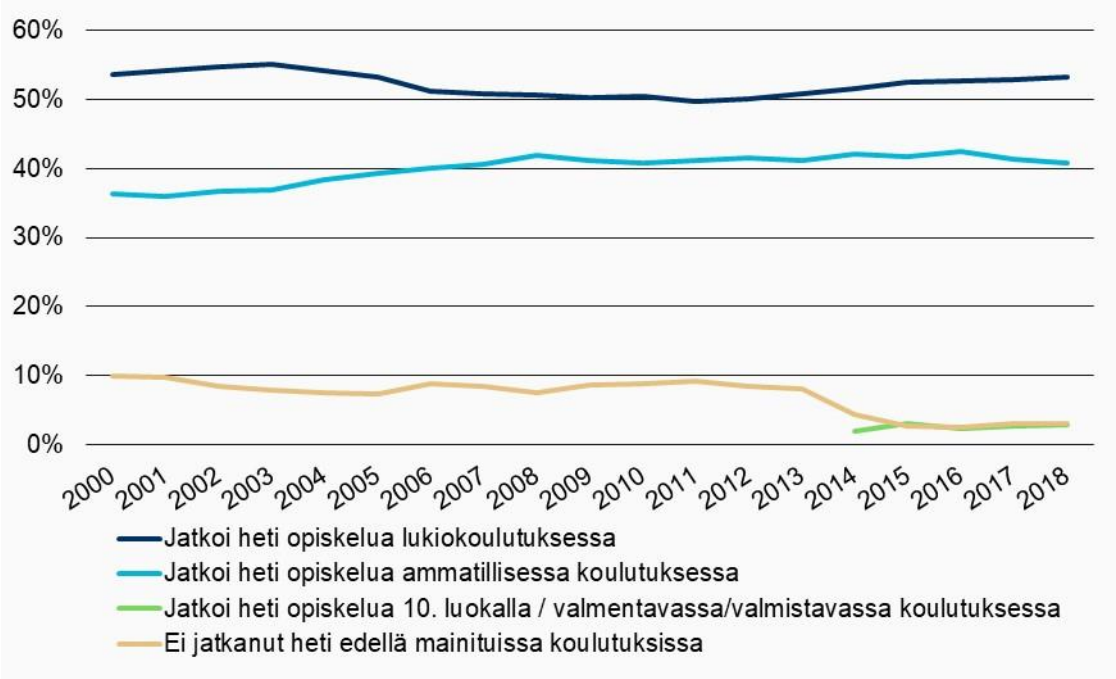

Kuvio 12: Peruskoulun jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

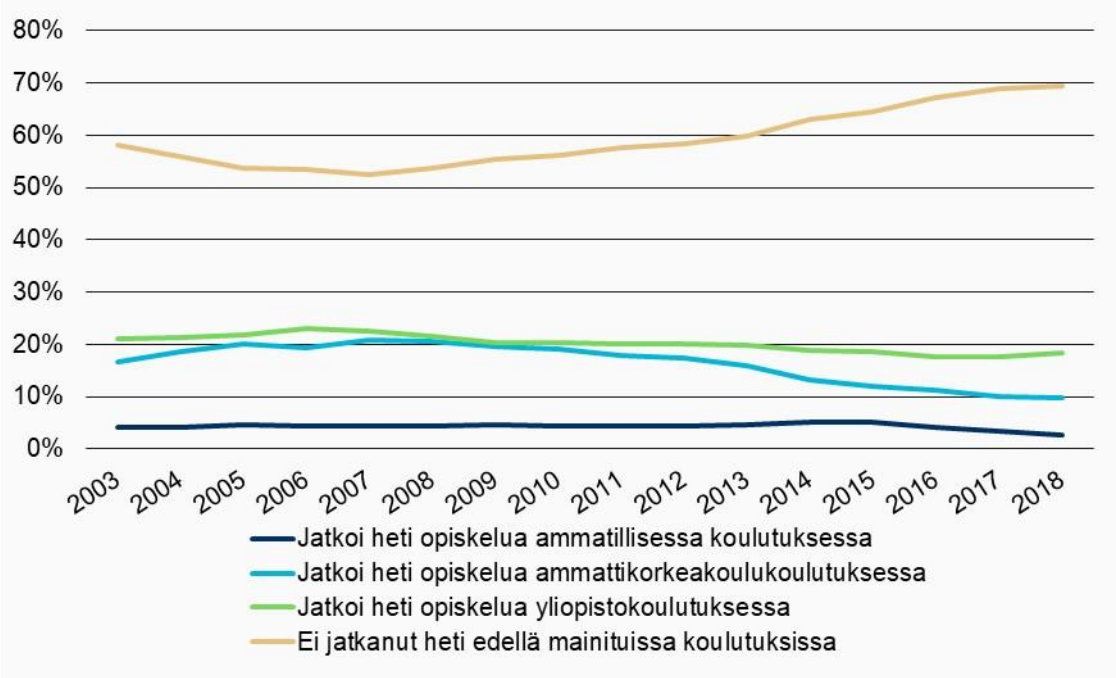

Kuvio 13: Keväällä valmistuneiden lukion jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

Useilla ylioppilailla tutkinto-opintojen jatkamisen viivästyminen ei jää yhteen vuoteen: Vuoden 2015 uusista ylioppilaista välittömästi jatkoi tutkintoon johtavassa koulutuksessa 32 prosenttia. Vuoden 2016 loppuun mennessä jatkajia oli 56 prosenttia, vuoden 2017

loppuun mennessä 69 prosenttia ja vuoden 2018 loppuun mennessä 72 prosenttia.

Toisaalta ammattikorkeakoulutuksen päivätoteutuksessa vuonna 2018 aloittaneista oli suorittanut 13 prosenttia sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon. Korkeakoulututkinnon jo aiemmin oli suorittanut 7 prosenttia. Ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijoista 23 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon aiemmin. Sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon oli suorittanut 4 prosenttia ja ylioppilastutkinnon 8 prosenttia.

Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen

Lukuvuonna 2017/2018 opiskelijoista 5,4 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa Tilastokeskuksen mukaan. Etenkin lukio- ja ammattikorkeakoulutuksessa keskeyttämisen jälkeen jatkettiin välittömästi toisessa koulutuksessa. Miehillä keskeyttäminen oli 2 prosenttiyksikköä naisia yleisempää.

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa keskeyttämisprosentti oli 3,2, nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa 8,7, ammattikorkeakoulukoulutuksessa 7,1 ja yliopistokoulutuksessa (alemmat ja ylemmät) 5,9 prosenttia. Ammatillisessa koulutuksessa keskeyttäminen lisääntyi usean vuoden vähenemisen tai ennallaan pysyminen jälkeen: 1,3 prosenttiyksikköä.

Eniten keskeytettiin tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) koulutusalalla (12,0 prosenttia) ja luonnontieteissä (11,9 prosenttia), ja vähinten yleissivistävässä koulutuksessa (3,2 prosenttia) sekä kasvatusaloilla (5,3 prosenttia).

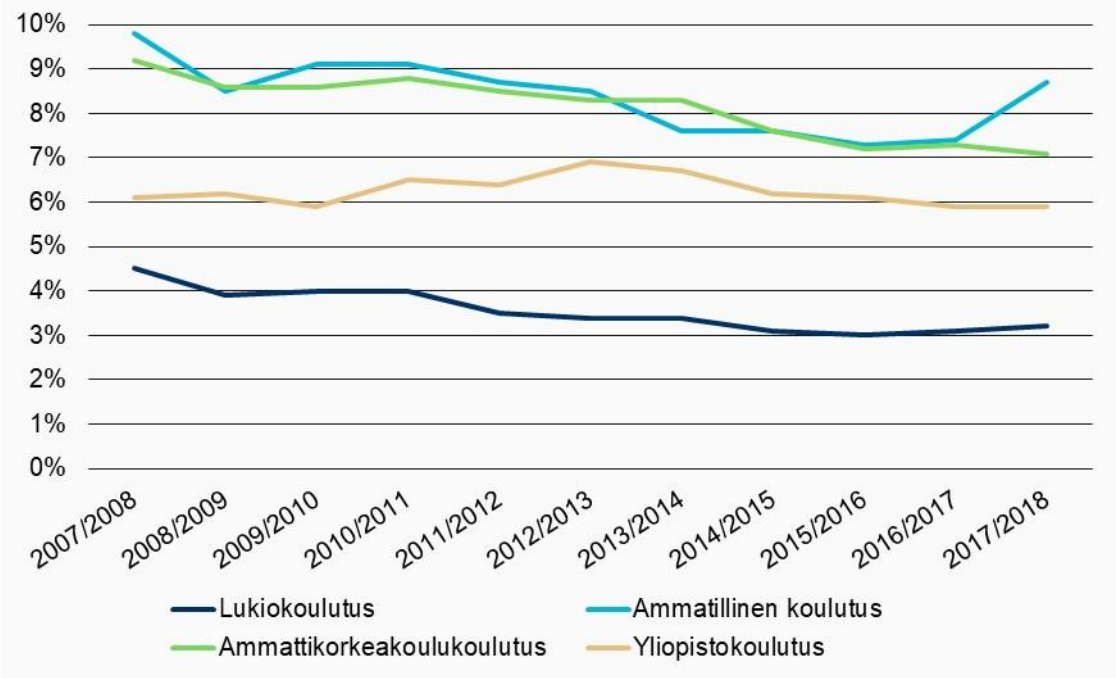

Kuvio 14: Keskeyttäneiden osuus opiskelijoista. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2018 loppuun mennessä tavoiteajassa eli kolmessa ja puolessa vuodessa nuorille suunnatun ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 65 prosenttia suoritti tutkinnon ja 73 prosenttia korkeintaan neljässä ja puolessa vuodessa. Naiset suorittivat tutkinnon hieman miehiä nopeammin. Ammatillisessa koulutuksessa läpäisy on hidastunut vuoden 2016 jälkeen, kun taas muissa koulutusmuodoissa on nopeutunut.

Lukion uusista opiskelijoista 82 prosenttia suoritti lukion oppimäärän korkeintaan kolmessa ja puolessa vuodessa sekä 90 prosenttia korkeintaan neljässä ja puolessa vuodessa. Lukiossa opiskelevat miehet suorittivat lukiotutkinnon hieman hitaammin kuin naiset.

Ammattikorkeakoulututkinnon suoritti neljässä ja puolessa vuodessa 53 prosenttia koulutuksen aloittaneista. Miehistä tutkinnon suoritti tavoiteajassa 38 prosenttia ja naisista 67 prosenttia, jolloin läpäisyasteiden välinen ero oli 29 prosenttiyksikköä.

Yliopistokoulutuksen opiskelijoista 65 prosenttia suoritti alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon viidessä ja puolessa vuodessa sekä 74 prosenttia seitsemässä ja puolessa vuodessa. Viidessä ja puolessa vuodesta naisista tutkinnon suoritti 70 prosenttia, kun miehistä tutkinnon suoritti 58 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 opiskelijoiden työssäkäynti säilyi ennallaan ja yli puolet vähintään 18-vuotiaista opiskelijoista kävi opintojen ohella töissä. Naisista 57 prosentilla ja miehistä 49 prosentilla oli työsuhde opintojen ohessa. Työssäkäynti oli yleisintä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintojen yhteydessä.

Yliopisto-opiskelijoista oli opintojen ohessa työsuhde 56 prosentilla ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 59 prosentilla. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 52 prosenttia kävi työssä opintojen ohella. Lukiota suorittavista 32 prosenttia kävi töissä koulun ohessa.

Aloittamis-vuosi	Lukiokoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ylioppilastutkinnon suorittaneita		Ammatillisen peruskoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ammatillisen tutkinnon suorittaneita	
			%			%
2000	37 709	33 514	88,9	50 552	41 082	81,3
2001	36 957	32 850	88,9	48 330	39 551	81,8
2002	35 695	31 749	88,9	46 815	38 187	81,6
2003	36 714	32 599	88,8	46 000	37 342	81,2
2004	36 020	32 061	89,0	48 482	39 627	81,7
2005	35 065	31 255	89,1	48 041	39 412	82,0
2006	35 007	31 182	89,1	48 705	40 528	83,2
2007	34 510	30 745	89,1	48 247	40 158	83,2
2008	34 793	31 227	89,8	48 336	40 342	83,5
2009	34 064	30 497	89,5	50 671	41 599	82,1
2010	33 705	30 294	89,9	50 533	41 299	81,7
2011	32 897	29 713	90,3	50 499	40 841	80,9
2012	32 183	29 034	90,2	49 759	39 585	79,6
2013	31 884	28 679	89,9	48 679	37 612	77,3
2014	31 638	28 311	89,5	47 459	34 858	73,4
2015	32 103	26 303	81,9	47 284	30 681	64,9

Taulukko 13: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2018 loppuun mennessä toisella asteella. (Lähde: Tilastokeskus.)

Aloittamis-vuosi	Ammattikor-keakoulutuk-sen uusia opis-kelijoita yh-teensä	Tutkinnon suorittaneita		Yliopistokoulu-tuksen uusia opiskelijoita yh-teensä	Alemman korkeakoulutut-kinnon suorittaneita	
			%			%
2000	26 091	19 498	74,7	19 783	15 867	80,2
2001	26 223	19 587	74,7	21 018	16 832	80,1
2002	28 526	20 381	71,4	21 245	16 827	79,2
2003	28 776	20 379	70,8	20 763	16 540	79,7
2004	29 332	20 768	70,8	20 827	16 330	78,4
2005	29 053	20 594	70,9	20 744	16 394	79,0
2006	28 531	20 302	71,2	19 988	15 969	79,9
2007	28 329	20 169	71,2	19 461	15 324	78,7
2008	28 302	20 316	71,8	19 396	15 170	78,2
2009	28 400	19 951	70,3	19 940	15 284	76,6
2010	29 030	20 135	69,4	19 766	14 845	75,1
2011	28 646	19 849	69,3	19 827	14 570	73,5
2012	28 093	19 020	67,7	22 815	15 974	70,0
2013	26 894	16 933	63,0	23 162	14 963	64,6
2014	27 881	14 858	53,3	23 919	13 592	56,8
2015	26 451	8 123	30,7	23 837	9 252	38,8

Taulukko 14: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2018 loppuun mennessä korkeakouluissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 loppuun mennessä 3 435 387 henkeä eli 74 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen. Tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi yhdellä prosenttiyksiköllä edellisvuoteen verrattuna.

Vuonna 2019 korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 32 prosenttia väestöstä. Korkeimmin koulutettuja olivat 40–44 -vuotiaat, joista korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 47 prosenttia. Nuoremmissa ikäryhmissä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus ei nouse yhtä korkeaksi. 35–39 -vuotiaissa korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli 43 prosenttia ja 30–34 -vuotiaissa puolestaan 40 prosenttia.

Miehet olivat suorittaneet naisia enemmän tutkintoja yli 75-vuotiaiden ikäryhmässä, minkä lisäksi 70–74 -vuotiaiden ikäryhmässä miesten osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneista oli naisia suurempi. Alle 70-vuotiaissa naiset olivat enemmistönä sekä tutkinnon suorittaneissa että korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa.

Kaikista naisista korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 36 prosenttia ja perusasteen tutkinnon varassa oli 25 prosenttia. Miehistä korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 28 prosenttia ja ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa oli 28 prosenttia.

Vuonna 2019 pelkän perusasteen suorittaneita 20–29-vuotiaita oli 103 166 henkilöä, joka on 16 prosenttia ikäluokasta. Miehistä perusasteen varassa oli 18 prosenttia ja naisista 13 prosenttia ikäluokasta. Toisen polven ulkomaalaistaustaisista tutkinnon suorittamattomien osuus oli toistakymmentä prosenttiyksikköä korkeampi.

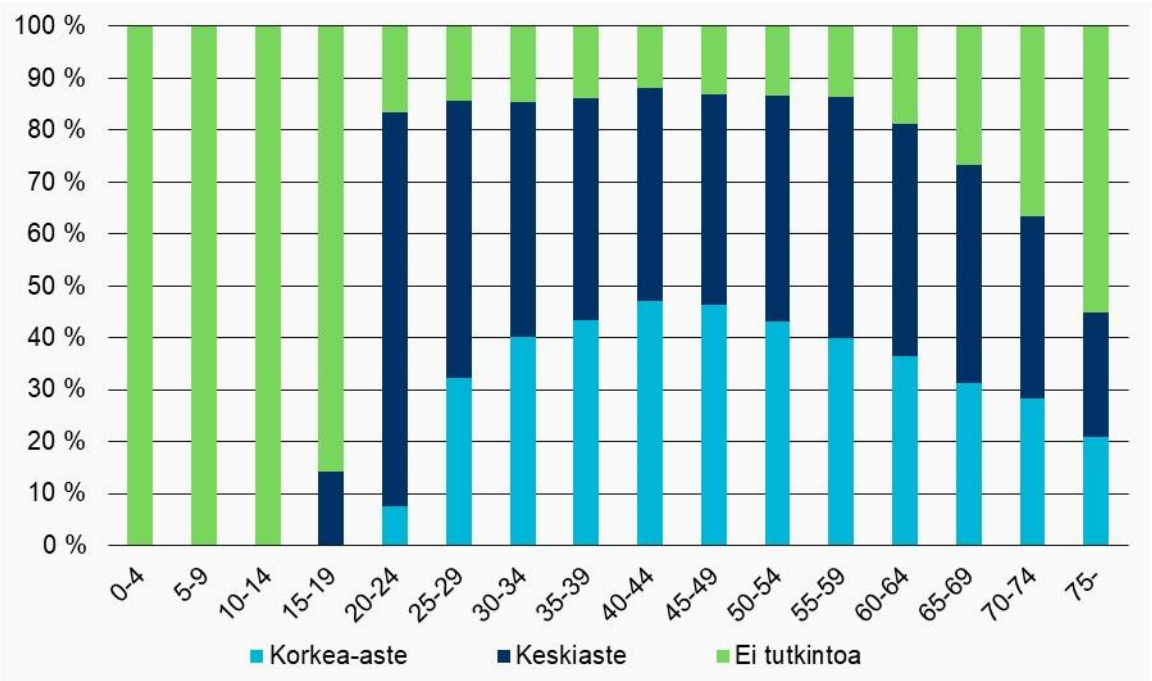

Kuvio 15: Väestön koulutusrakenne 2019. (Lähde Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan oppilaitosten tutkintoon johtamattoman koulutuksen (ei sisällä yliopistojen avointa koulutusta) järjestäminen väheni vuonna 2018. Opetusta annettiin vuonna 2018 runsas 5 miljoonaa tuntia, 13 prosenttia vähemmän kuin pari vuotta aiemmin. Myös osallistujien määrä (brutto-opiskelijamäärä) lasi alle 2 miljoonaan. Tämä on 9 prosentin vähennys parin vuoden takaiseen verrattuna. Syynä laskuun on ammatillisen lisäkoulutuksen väheneminen, johon vaikuttaa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset.

Kaikista oppilaitosten tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunneista runsas puolet annettiin vapaana sivistystyönä järjestettynä koulutuksena ja vajaat 20 prosenttia annettiin avoimena ammattikorkeakouluopetuksena. Merkittävää kasvua oli vain avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa – viidennes. Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus kattoi kaikista opetustunneista vajaat 10 prosenttia. Kaikista osallistujista runsaat neljä viidennestä opiskeli vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa ja 7 prosenttia työnantajan tilaamassa koulutuksessa.

Tilastokeskuksen mukaan kurssimuotoista koulutusta oli järjestänyt 78 prosenttia yrityksistä vuonna 2015. Kaikkien yritysten työntekijöistä osallistui kurssimaiseen henkilöstökoulutukseen vuoden 2015 aikana 44 prosenttia. Yritysten järjestämään kurssimuotoiseen henkilöstökoulutukseen osallistuneiden osuus on kasvanut kymmenessä vuodessa erityisesti 10–49 hengen yrityksissä. Suurissa vähintään 250 hengen yrityksissä osallistuminen on pysynyt ennallaan.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ammatilliset oppilaitokset	118 688	94 366	77 079	71 919	97 568	107 563
Ammatilliset erityis- ja erikois-oppilaitokset	117 247	184 215	171 198	180 348	95 756	70 833
Ammatilliset aikuiskoulutus-keskukset	85 981	81 452	62 772	59 335	49 560	30 828
Musiikkioppilaitokset	1 805	2 265	2 400	2 509	6 525	2 898
Urheiluopistot	144 849	119 148	140 447	139 628	143 831	177 311
Kansanopistot	131 740	130 839	121 413	115 975	113 163	108 525
Kansalaisopistot	1 181 033	1 156 230	1 143 711	1 139 623	1 074 874	1 062 064
Opintokeskukset	236 368	258 332	241 115	245 507	224 344	226 514
Kesäyliopistot	101 365	98 416	92 631	82 845	87 265	77 294
Ammattikorkeakoulut	71 127	79 255	86 389	96 556	99 190	91 461
Muut	9 472	8 675	8 560	7 545	7 211	6 175
YHTEENSÄ	2 199 675	2 213 193	2 147 715	2 141 790	1 999 287	1 961 466

Taulukko 15: Oppilaitosten tutkintoon johtamattomaan koulutuksen osallistujat. (Lähde: Tilastokeskus.)

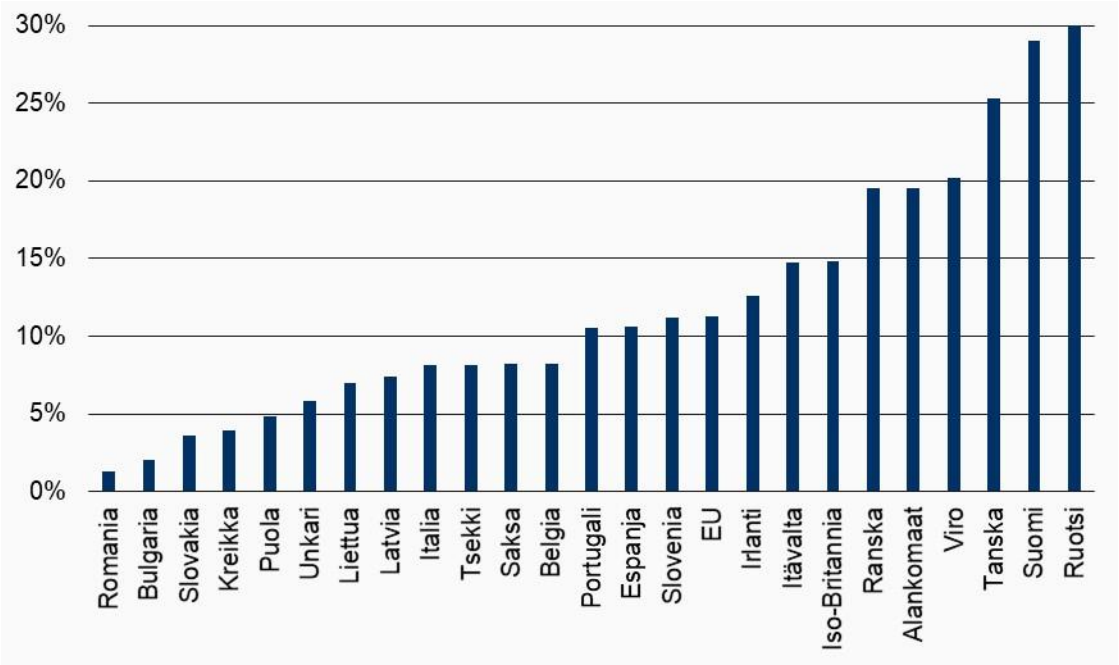

Kuvio 16: Koulutukseen osallistuvien 25–64 -vuotiaiden osuus 2019. (Lähde: Eurostat.)

Eurostatin keräämien tietojen perusteella Suomessa 25–64 -vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on eurooppalaista huippua: 29 prosenttia tuon ikäisistä aikuisista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä. Hieman edellä on vain Ruotsi. EU- ja euroalueella keskimäärin reilut 11 prosenttia 25–64 -vuotiaista osallistuu koulutukseen.

Vastavalmistuneiden työllistyminen

Tilastokeskuksen mukaan vastavalmistuneet työllistyivät 6 prosenttiyksikköä paremmin vuonna 2018 kuin pari vuotta aiemmin. Vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 72 prosenttia. Päätoimisesti työskenteli 57 prosenttia ja opiskelujen ohella oli töissä 14 prosenttia. Päätoimisesti työskentelevien osuus oli kasvanut 6 prosenttiyksikköä parin vuoden takaisesta. Työttömänä oli 8 prosenttia.

Vuonna 2018 sekä vastavalmistuneiden naisten että miesten työllistyminen parani 2 prosenttiyksikköä edelliseen vuoteen nähden. Kaikista vastavalmistuneista naisista työssä oli 75 prosenttia ja miehistä 67 prosenttia.

Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneista työssä oli 69 prosenttia. Naisista 75 prosenttia ja miehistä 62 prosenttia.

Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista oli töissä lähes 90 prosenttia vuoden kuluttua valmistumisesta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista sekä naiset että miehet työllistyivät yhtä hyvin. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 95 prosenttia. Vastavalmistuneista tohtoreista oli töissä 86 prosenttia.

Työllistyminen parani eniten luonnontieteiden alalla: 3 prosenttiyksikköä. Luonnontieteiden alalta valmistuneista työssä oli 70 prosenttia. Parhaiten sijoittuivat naisvaltaiselta terveys- ja hyvinvointialalta valmistuneet, joista työllisiä oli 88 prosenttia valmistuneista. Kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden alalta työllistyi toiseksi parhaiten: 81 prosenttia. Työttömiä oli eniten, 14 prosenttia, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) -alalta valmistuneissa.

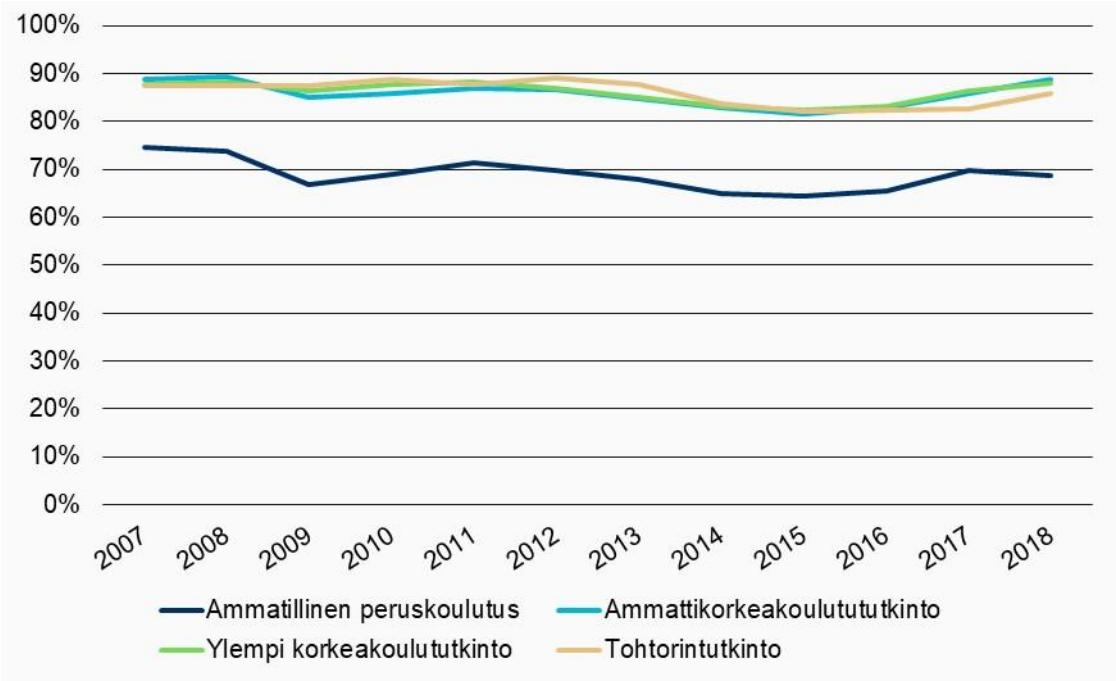

Kuvio 17: Tutkinnon suorittaneiden työllisyysaste vuoden kuluttua valmistumisesta. (Lähde. Tilastokeskus.)

TUTKIMUS, KEHITTÄMINEN JA INNOVAATIOT

Korkeakoulujen tutkimustoiminta

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksinkertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2019 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat 1,7 miljardia euroa. Ammattikorkeakoulujen osuus tästä oli 12 prosenttia sekä loput yliopistojen ja yliopistollisten keskussairaaloiden.

Tutkimustoiminnan rahoituksesta valtion budjettirahoitus kattoi 46 prosenttia ja muu ulkopuolinen rahoitus 52 prosenttia. Loppu oli korkeakoulujen omaa rahoitusta mm. pääoman tuottoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön suoran perusrahoituksen lisäksi tärkeimpiä rahoituslähteitä olivat Suomen Akatemia ja EU. Nämä ovat olleet myös kasvussa. Muusta rahoituksesta tärkeimpiä tahoja olivat ministeriöt, kotimaiset rahastot ja Business Finland (ent. Tekes).

Lääke- ja terveystieteet on eniten ulkopuolista tutkimusrahaa keräävä tieteenala (61 prosenttia tutkimusmenojen rahoituksesta). Tekniikassa vastaava osuus on 59 prosenttia ja luonnontieteissä 56 prosenttia. Humanistisissa tieteissä ulkopuolista rahoitusta oli 35 prosenttia. Tekniikka ja lääketieteet ovat myös suurimmat yritysrahoituksen saajat, alojen korkeakoulututkimuksesta 8–9 prosenttia on kotimaisten tai ulkomaisten yritysten rahoittamaa.

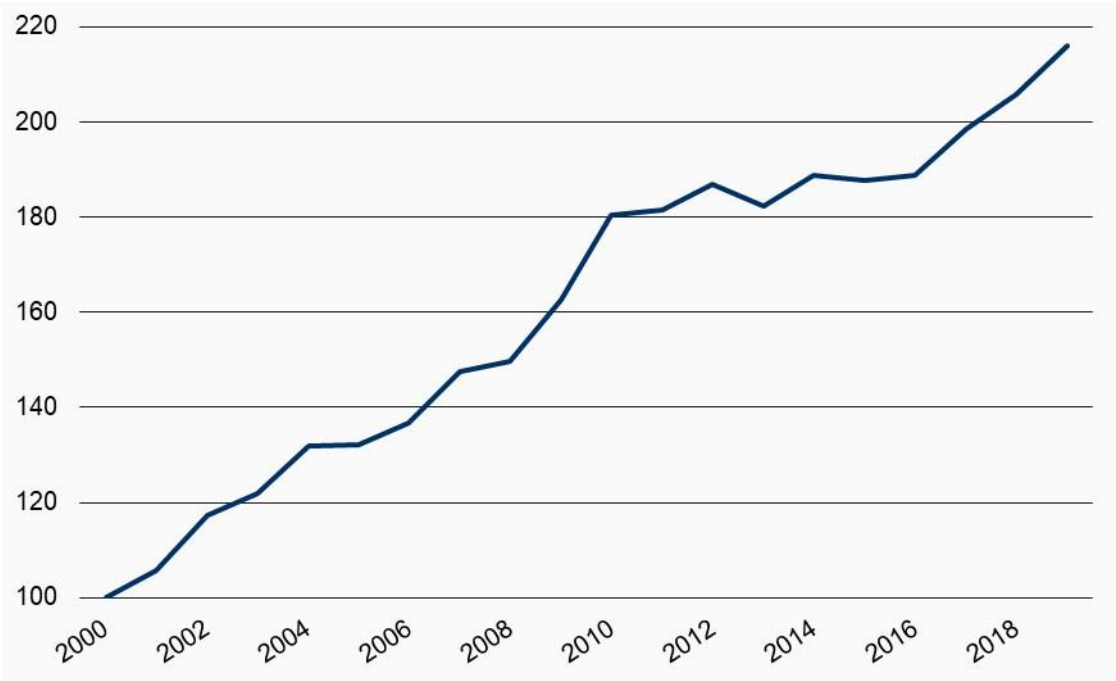

Kuvio 18: Korkeakoulujen tutkimusmenojen kehitys. (Lähde: Tilastokeskus.)

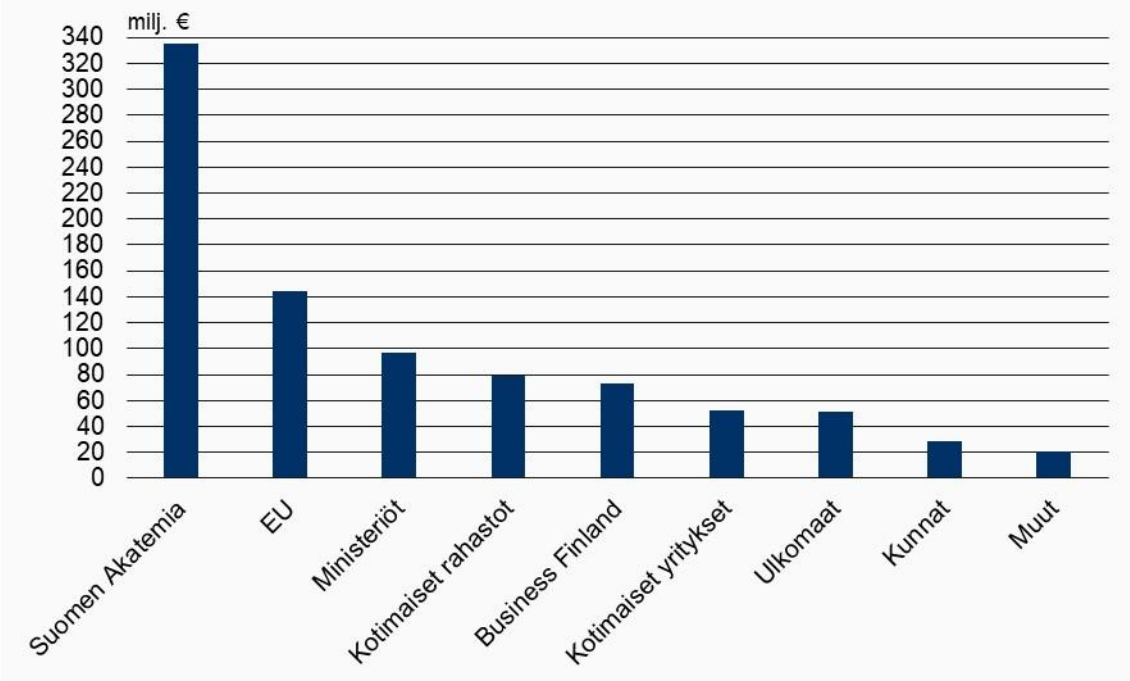

Kuvio 19: Korkeakoulujen tutkimusrahoituksen lähteet 2019. (Lähde Tilastokeskus.)

T&K-panostus

Tilastokeskuksen mukaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat kokonaisuutena 6,7 miljardia euroa vuonna 2019. Panostukset nousivat edellisvuodesta 277 miljoonaa euroa. Tutkimusmenojen viiden vuoden mittainen supistuminen päättyi 2017–2018. Tätä ennen kasvua kirjattiin edellisen kerran vuonna 2011.

Kasvua oli kaikilla sektoreilla, korkeakouluissa 5 prosenttia, yrityksissä 4 prosenttia ja julkisella sektorilla 2,6 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. T&K-panostuksista 66 prosenttia tapahtui yksityisellä sektorilla, 25 prosenttia korkeakouluissa ja 9 prosenttia julkisella sektorilla. Yrityssektorin panostus on kääntynyt kasvuun, mutta osuus kokonaismenoista on laskenut kymmenessä vuodessa 4 prosenttiyksikköä.

Tutkimus- ja kehittämismenojen suhde bruttokansantuotteeseen vuonna 2019 oli 2,8 prosenttia eli käytännössä samalla tasolla kuin vuonna 2018. BKT-suhde on tärkeissä kilpailijamaissa pääsääntöisesti kasvanut tai ainakin säilynyt entisellään viimeisen kymmenen vuoden aikana. Suomessa suhde on laskenut 3,75 prosentista vuonna 2009. Esimerkiksi Ruotsin ja Suomen tutkimusmenojen BKT-suhteet olivat vielä vuonna 2014 samalla tasolla, mutta sen jälkeen Suomen menojen supistuessa Ruotsissa on ollut tasaisempi kehitys ja suhde on Suomea selvästi korkeampi eli 3,3 prosenttia vuonna 2018.

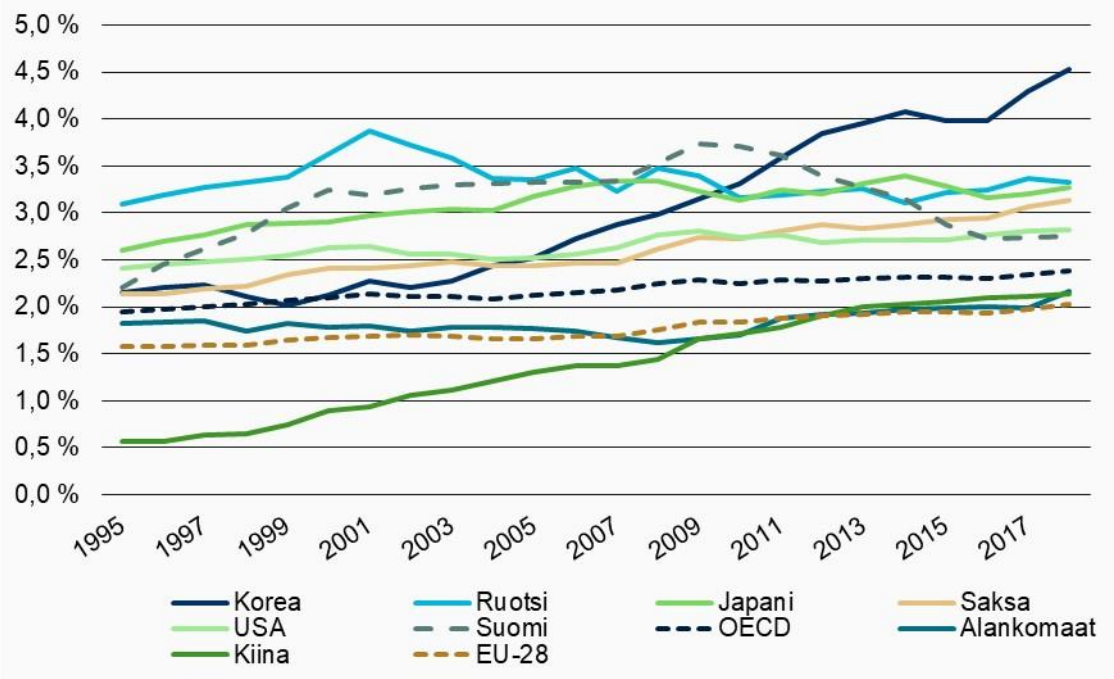

Kuvio 20: T&K-panostus suhteessa BKT:hen. (Lähde: OECD.)

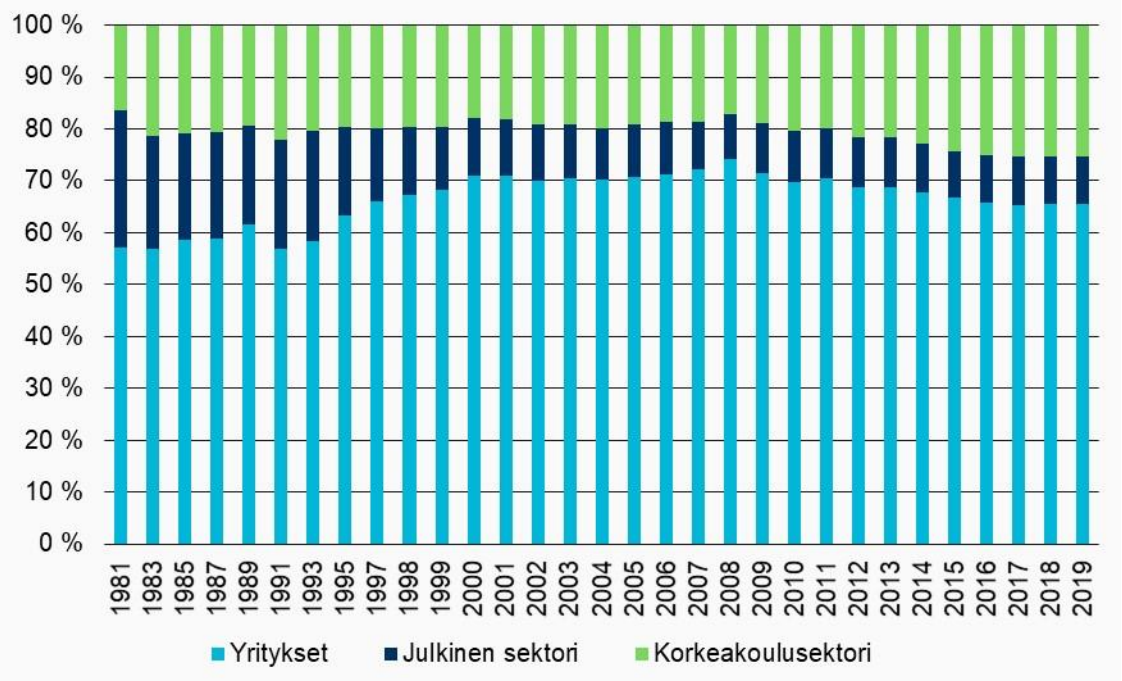

Kuvio 21: T&K-panostuksen jakautuminen sektoreiden välillä. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan valtion budjettirahoitus kasvoi tasaisesti vuosikymmenen alkuun saakka. Tämän jälkeen tapahtui pientä laskua vuoteen 2016 saakka. Rahoituksen lasku tapahtui etenkin Business Finlandin kautta kulkevassa rahoituksessa. Suurinta kasvu on ollut Suomen Akatemian kautta. Osin rahoitus on siirtynyt yliopistojen perusrahoituksesta Akatemialle. Tämä on usein samalla tarkoittanut tiukempaa kilpailua rahoituksesta.

Ennakkotietojen perusteella tutkimusrahoitus olisi kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2020 1 174,4 miljoonaa euroa ollen 3 183,3 miljoonaa euroa. Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitus kasvaa merkittävästi vuonna 2020 Covid-19 aiheuttaman poikkeustilan vuoksi näkyen etenkin Business Finlandin rahoituksessa, johon sisältyy myös koronavaiheen tukia.

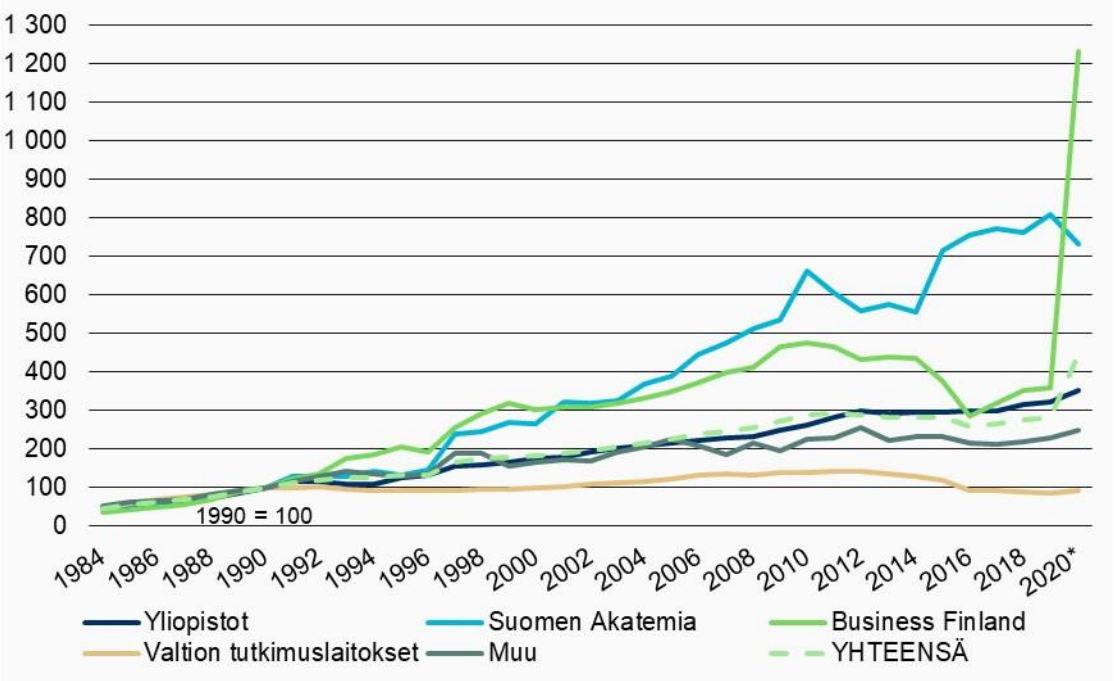

Kuvio 22: Valtion T&K-rahoituksen kehitys budjetissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

T&K-henkilöstö ja innovaatiotoiminta

Luonnollisesti rahoitus näkyy tutkimus- ja tuotekehitystehtävissä työskentelevien määrässä. Tilastokeskuksen mukaan T&K-tehtävissä työskenteli vuonna 2019 kaikkiaan 76 200 henkilöä, joista 40 prosenttia korkeakoulusektorilla. T&K-henkilöstön kokonaismäärä on kääntynyt nousuun kolmen viime vuoden aikana laskettuaan aiemmin vuoden 2011 jälkeen.

Kasvu tuli yritys- ja korkeakoulusektorilta, joissa tutkimushenkilökunnan määrä nousi 3–4 prosenttia. Naisten osuus tutkimushenkilöstöstä pysyi ennallaan ollen 35 prosenttia. Naistutkijoiden osuus vaihtelee sektoreittain,

sillä yrityksissä naisten osuus oli viidesosa, julkisella sektorilla 47 prosenttia ja korkeakouluissa 51 prosenttia.

T&K-henkilöstö on korkeasti koulutettua – joka viidennellä on tohtorin tutkinto – lisäksi kahdella kolmasosalla on muu yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinto.

Tutkimustyövuosia vuonna 2019 tehtiin kaikkiaan 51 500. Määrä nousi edellisvuodesta noin 1 500 työvuotta eli kolme prosenttia. Tutkimustyövuosien kasvu jakautui lähes tasan yritysten ja korkeakoulujen kesken kasvaen molemmissa 3,5 prosenttia. Työvuosista 58 prosenttia tehtiin yrityksissä, 33 prosenttia korkeakouluissa ja loput 9 prosenttia julkisella sektorilla.

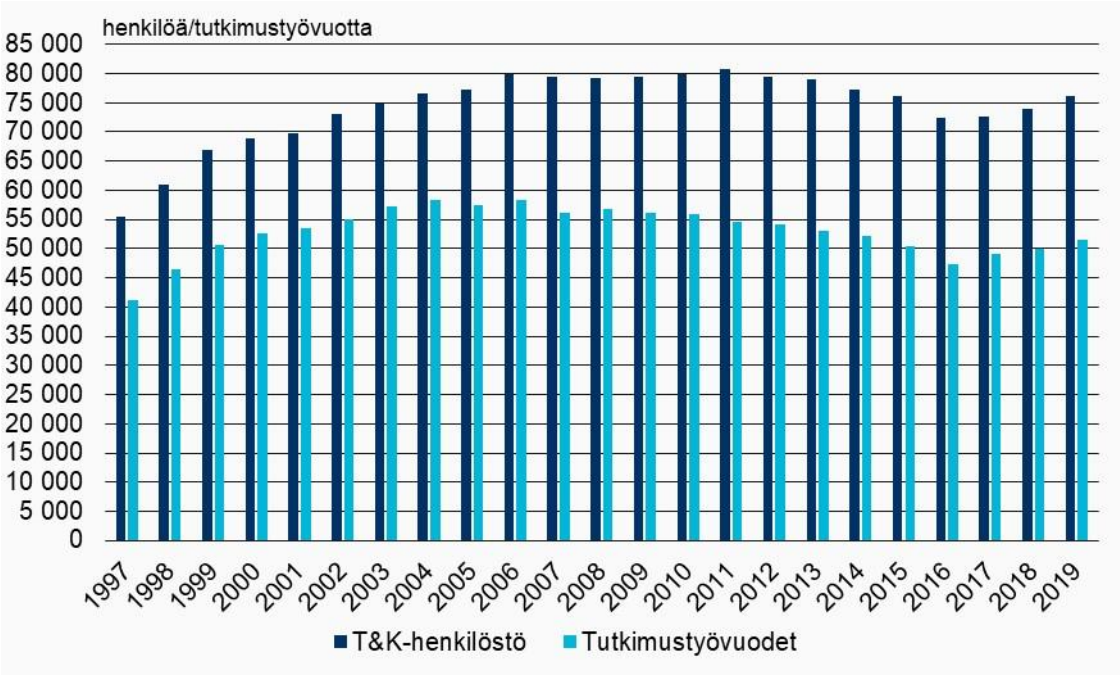

Kuvio 23: T&K-henkilöstö ja tutkimustyövuodet. (Lähde: Tilastokeskus.)

Eurostatin ja Tilastokeskuksen Innovaatiotutkimus on otantapohjainen ja suunnataan vähintään 10 henkilöä työllistäviin yrityksiin. Suomalaisissa yrityksissä innovaatiotoiminta on hyvin yleistä kansainvälisesti vertaillen.

Tutkimuksen kohteena olleista yrityksistä kaikkiaan yli 60 prosenttia ilmoitti innovaatiotoiminnan harjoittamisesta vuosina 2016–2018. Tämä oli lähes sama osuus kuin edellisessä tutkimuksessa, mutta lähes kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin tätä ennen.

Teollisuudessa innovaatiotoiminnasta vuosina 2016–2018 ilmoitti 66 prosenttia yrityksistä. Palveluissa innovaatiotoimintaa harjoittaneiden osuus oli puolestaan 59 prosenttia.

Tuote- ja prosessi-innovaatioiden kehittämisestä tai käyttöönotosta ilmoitti kaikkiaan 56 prosenttia yrityksistä.

Uusia tai parannettuja tuotteita toi markkinoille 37 prosenttia yrityksistä. Teollisuudessa yrityksistä 40 prosenttia teki tuoteinnovaatioita vuosina 2016–2018, palvelualojen yrityksistä uusia tai parannettuja tuotteita toi markkinoille 34 prosenttia yrityksistä.

Prosessi-innovaatioita kehittää suurempi osa yrityksistä kuin tuotteita. Vuosina 2016–2018 liiketoimintaprosesseihin liittyviä innovaatioita teki lähes puolet, 48 prosenttia, yrityksistä.

Liiketoimintoihin liittyviä prosesseja uudisti lähes yhtä suuri osa teollisuuden ja palvelualojen yrityksistä. Tuotantoprosessien uudistaminen on teollisuudessa yleisempää kuin palvelualoilla. Muiden liiketoimintafunktioiden osalta toimintaa uudistetaan lähes yhtä yleisesti.

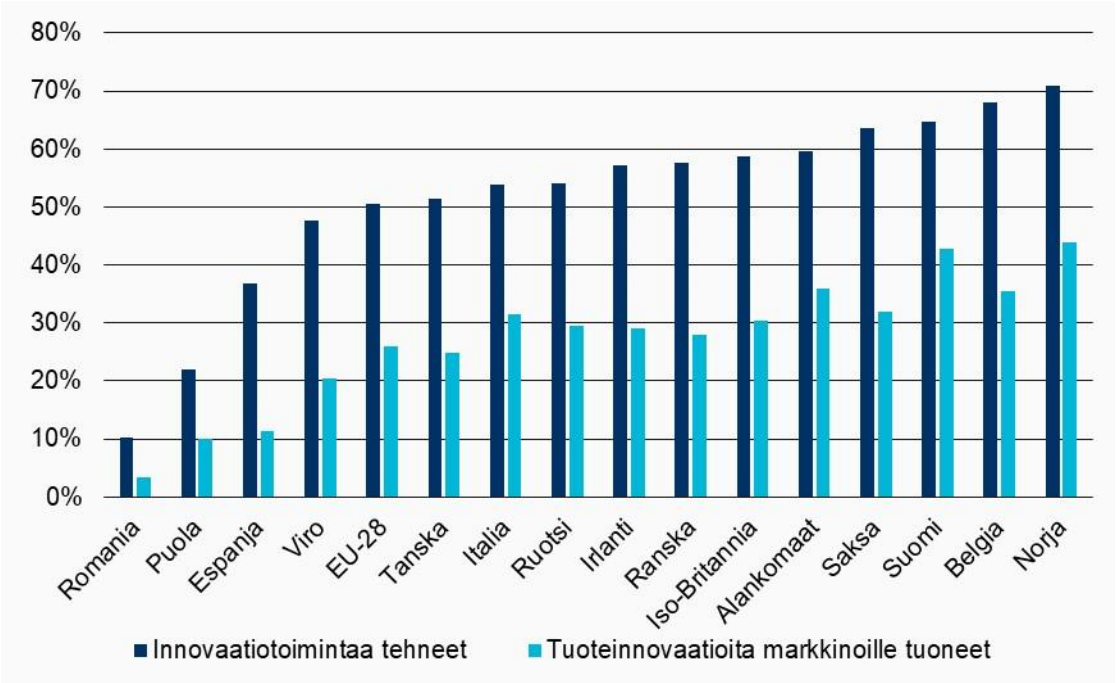

Kuvio 24: Innovaatiotoimintaa tehneiden yritysten osuus 2014–2016. (Lähde: Eurostat.)

Kaikkiaan yrityksistä 23 prosenttia ilmoitti yhteistyöstä tutkimusorganisaatioiden (yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tutkimuslaitokset) kanssa vuosina 2016–2018. Innovaatioyhteistyötä oli tutkimusorganisaatioiden kanssa ollut 15 prosentilla yrityksistä ja muuta yhteistyötä teki 17 prosenttia yrityksistä.

Yliopistojen kanssa yhteistyöstä ilmoitti 16 prosenttia yrityksistä. Ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyötä oli ollut 15 prosentilla. Tutkimuslaitosten kanssa yhteistyötä oli tehnyt 11 prosenttia kaikista yrityksistä.

Yhteistyö yleistyi yrityskoon kasvaessa ja teollisuudessa yhteistyötä ilmoittaneiden osuus oli suurempi kuin palveluissa. Teollisuudessa yhteistyötä tehneiden osuus vuosina 2016–2018 oli 30 prosenttia. Palvelualoilla yhteistyötä tehneiden yritysten osuus oli 18 prosenttia kaikista vastanneista yrityksistä.

Yhteistyön tuloksista yleisimmin mainituiksi tulivat näkemys tulevaisuuden kehitystrendeistä ja markkinoista, uuden teknologian, menetelmän tai laitteen käyttöönotto ja uudet tai parannetut tuotteet. Teollisuudessa yleisimmin mainittu tulos oli teknologian käyttöönotto ja palvelualoilla näkemys tulevaisuuden kehitystrendeistä ja markkinoista.

AJANKOHTAISTA ALAN TUTKIMUKSESTA

Koulutus- ja tutkimusalaan ja -politiikkaan liittyvää tutkimus- ja selvitystoimintaa tekevät muun muassa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Opetushallitus, Valtion talouden tarkistusvirasto sekä lukuiset yksittäiset tutkijat ja pienemmät tutkimusryhmät.

Seuraavassa kolme nostoa ajankohtaisesta tutkimuksesta.

Yksilöllistettyä opetusta ennustavat tekijät ja suhteellisen iän vaikutus erityisopetuksessa

Erityisopetus ja erityisen tuen osana yksilöllistettyjen oppimäärien käyttö ovat lisääntyneet viime vuosikymmeninä perusopetuksessa. Tutkimuksessa tarkastellaan, miten erityisoppilaiden eri taustatekijät korreloivat oppimäärän yksilöllistämisen kanssa. Lisäksi tutkitaan suhteellisen iän kausaalivaikutusta yksilöllistämiseen. Analyysissa käytetään koko Suomen kattavaa yksilötason rekisteriaineistoa.

Pojat, loppuvuodesta syntyneet oppilaat sekä matalamman koulutus- ja tulotason perheistä tulevat lapset päättävät perusopetuksen muita todennäköisemmin yksilöllistetyllä oppimäärällä.

Tutkimuksessa estimoidaan suhteellisen iän kausaalivaikutuksen epäjatkuvuusmenetelmällä. Yhden vuoden ikäero luokan sisällä vastaa 2–3 prosenttiyksikön muutosta yksilöllistettyyn oppimäärään. Tämä vaikutus on suuri, sillä noin 5 prosentilla oppilaista on yksilöllistetty oppimäärä.

Yksilöllistettyä opetusta ennustavat tekijät ja suhteellisen iän vaikutus erityisopetuksessa. Markku Jahnukainen, Aapo Kivinen ja Mika Kortelainen. Kansantaloudellinen aikakauskirja, s. 73–89, 1/2020.

Supistuvissa ammateissa toimineet: aikuiskoulutukseen osallistuminen vähäistä

Ammattirakenteiden muutos johtaa työelämässä olevien välittömään tarpeeseen päivittää, laajentaa tai kokonaan uusia osaamistaan.

Raportissa tarkastellaan henkilöitä, joiden työllisyyttä ammattirakenteiden muutos on heikentänyt erityisen paljon: heitä, jotka 1990-luvun puolivälissä työskentelivät ammateissa, joiden työllisyys osoitti määrällisesti laskevaa suuntaa koko tarkastelujaksolla eli ainakin vuoteen 2009 asti. Analyysi keskittyy näiden henkilöiden aikuiskoulutuksen eri muotoihin

osallistumiseen ja pitkän aikavälin työmarkkinatulemaan.

Supistuvissa ammateissa työskennelleet ovat osallistuneet aikuiskoulutukseen melko vähän. Tulos on sama riippumatta siitä, pilkotaanko aikuiskoulutus sen eri päämuotoihin tai tarkastellaanko osallistumista lyhyeltä tai pitkältä ajalta. Nuoremmat ikäryhmät ja korkeamman pohjakoulutuksen omaavat ovat vahvasti yliedustettuina jonkin muotoisen tutkinnon suorittamiseen tähtäävässä aikuiskoulutuksessa.

Iäkkäämpien ja heikommin koulutettujen työmarkkina-asema on usein paljon heikompi ja heillä tyypillisin aikuiskoulutuksen muoto on ollut työvoimapoliittinen koulutus. Näiden tuloksien valossa olisi tärkeää arvioida luotettavasti aikuiskoulutuksen ja sen eri muotojen taloudellista mutta mahdollisuuksien mukaan myös sosiaalista vaikuttavuutta.

Supistuvissa ammateissa toimineet: aikuiskoulutukseen osallistuminen vähäistä. Rita Asplund, Antti Kauhanen ja Pekka Vanhala. ETLA Raportit - Reports 94, 2019.

Pääsy kilpailluimpaan opinahjoon ei useimmiten tuo teekkarille etua työmarkkinoilla

Tutkimuksessa verrataan niitä opiskelijoita, jotka pääsivät Aalto-yliopiston DI-opintoihin rimaa hipoen niihin, jotka jäivät niukasti riman alle, ja tulivat valituiksi saman alan opintoihin toiseen yliopistoon.

Aineisto osoittaa, että Aalto-yliopiston teekkarit ovat ylioppilasarvosanoilla mitattuna muiden yliopistojen teekkareita akateemisesti selvästi lahjakkaampia. He myös tulevat yleisemmin korkean sosioekonomisen aseman perheistä. Vertaisryhmä voi vaikuttaa opiskelijan menestykseen esimerkiksi osaamisen karttumisen ja työelämässä hyödyttävien verkostojen kautta.

Vertaisryhmän tuomat edut eivät kuitenkaan yksiselitteisesti näy tehtyjen työkuukasien tai ansioiden määrässä uran alkuvaiheessa. Tutkimuksessa seurattiin DI-hakijoiden pärjäämistä työmarkkinoilla 11 vuoden ajalta ensimmäisestä hakuhetkestä. Aalto-yliopistoon valituksi tulemisen ei havaittu keskimäärin vaikuttavan tähän.

Tulosta voi selittää osaltaan se, että Aaltoon valituksi tuleminen viivästytti hiukan valmistumista ja sen mukanaan tuomaa ansiotason nousua. Toisaalta havaittiin, että vaikutukset voivat olla erilaiset taustaltaan erilaisille hakijoille. Erityisesti hakijat, joiden vanhempien koulutustaso oli matala, näyttäisivät hyötyvän Aalto-yliopistoon pääsystä työelämässä.

Does admission to elite engineering school make a difference? Tiina Kuuppelomäki, Mika Kortelainen, Tuomo Suhonen ja Hanna Virtanen. VATT Working Paper 127, 2019.

Sivistystyönantajat ry
PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 1728 5700
www.sivista.fi

Lisätietoja:
Ekonomisti
Harri Hietala
Puhelin 09 1728 5718
harri.hietala@sivista.fi

Jälkipainos kielletään.

Sivistystyönantajat ▪ Eteläranta 10, 00130 Helsinki
p. 09 1728 5700 ▪ **www.sivista.fi**